

A Nagy Jubileum

A 2000. évre készülve nagyon sokféle kép fogad bennünket. Kétségtelen, hogy mindenki várakozással tekint a harmadik évezred felé. Sok babonás félelem, találgatás, aggodalom a fejlett technikák miatt, és ki győzné felsorolni a különböző híreket.

Ez az ezredforduló kétségtelenül nagy esemény. Szentséges Atyánk, II. János Pál pápa hároméves előkészületi időt hirdetett meg „A harmadik évezred közeledtével” c. apostoli levelében. Mindegyik évnek sajátos gondolatot adott: a szentháromsági személyeket állította vizsgálódásunk és készületünk középpontjába. Ezért volt a Jézus Krisztus, a Szentlélek és az Atya éve. Majd egy évvel ezelőtt „A megtestesülés misztériuma” c. bullájával a 2000. év nagy jubileumáról szólt. Erdemes néhány gondolatot idézni.

„Minden Jubileumi Év olyan, mint egy menyegzőre szóló meghívás. Mint a világon szétszórta élő egyházak és egyházi közösségek sietünk az előkészített ünnepre; hozzuk magunkkal, ami összeköt bennünket... a megbékélés útja és az igaz remény jele legyen...” A jubileumi év tartalmát különböző jelek fejezik ki a hívő ember számára. Ilyen a zarándoklat, amely emlékeztet, hogy zarándokok vagyunk a Krisztus felé vezető úton. A Szent Kapu, amely emlékeztet a bűnből a kegyelembe való átmenetre, amelyről a Zsoltáros mondja: „Ez az Úr kapuja, az igazak mennek be rajta” (118, 20). De a felelősséget is érezni kell, mert az átlépést mindenkinek egyénileg kell megtennie. A bűnbánat szentsége új lehetőséget nyit és élni kell az Egyház által adott „isteni irgalom ajándékaiban” is, amikor vállalunk valamit azért, hogy bűneink következményétől is megszabaduljunk. Mindig jobban oda kell fordulni Krisztushoz, hogy minél tökéletesebben járassuk a keresztény életszentség útját.

Az éjféli mise előtt a Szentatya megnyitja a jubileumi évet. A Szent Kapun lép be, hogy felmutassa az Egyháznak és a világnak a szent Evangéliumot, az élet és a remény forrását. Legyen számunkra az irgalom forrása és ragyogjon fel mindannyiunk számára a kegyelem esztendeje.

Ezekkel a gondolatokkal kívánok áldott, kegyelmekben gazdag karácsonyi ünnepeket és számos találkozási lehetőséget az Úrral és Egyházával tagjain keresztül.

1999. Karácsony

István atya

Ady Endre

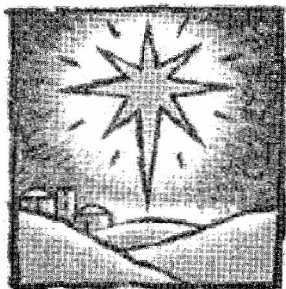
A Jézuska tiszteletére

A született Jézus,
Ez igézetes gyermek,
Áldja meg azokat,
Kik a szívünkbe vernek
Mérges szuronyokat.

Áldassanak bennünk
A kifeslett vér-rózsák:
Bánat, kín, szenvedés.
Mert Jézus volt a Jóság
S a nagy, szent türelem.

Csengessünk csengőkkel,
Szeressünk szeretettel,
Örüljünk, ha sírunk,
Ha ránk tör minden ember
S ha ülul bántatunk.

A született Jézus
Született így s kívánta,
Hogy ez legyen az üdv:
Minden hívság kihányva
Életünk gömbiből.



Advent

A várakozás időszaka.

Várni csak azt lehet, akiről tudunk, akit hozzánk közelállónak érzünk, akiről tudjuk, hogy el is jön.

S a várakozás érzése a befogadó megnyilatkozása, vágyakozása.

Mit is várunk, kit is várunk?

A csendet kérő ünnepet, az együttlét örömét, a gerezdekre szelt alma család-egész tudatát, az ajándékba rejtett figyelmességet?

A kítárulkozó szeretet jeleit: a csomagban, a barátok lapjain, az ünnepi asztal fogásaiban, az egymásra koccintó poharakban?

Vagy azt, hogy találkozhassunk Vele. Felfedezhessük, hogy Ő bennünk él, hogy cselekedeteink ha nem is túl gyakran, de néha-néha belőle fakadnak, Őt idézik.

Advent a készülődés időszaka.

Belesodródunk a mindennapok áradatába és megszokásból, a tömegkényszer hatására vásárnak, vásárinak véljük még az ünnepet is.

Vagy megállunk és hagyjuk, hogy elkerüljenek, hogy le hagyjanak, s magunkat keresve, magunkból adva készítjük elő „aranyunkat, tömjénünket, mirhánkat”.

Takarítunk, de magunkban. Levetjük szerepruháinkat, levetjük szerepvágyainkat és magunkra maradunk. Magunkat keressük a régmúlt roráték emlékeiben, a hó-tisztaságú hajnalok sötétjében. Emberi gyarlóságaink hálóját kibogozva nézünk szembe önmagunkkal. S ha többre nincs erőnk, legalább fogadkozunk. S ez a készülődés évről-évre egy-egy lépéssel visz közelebb még akkor is, ha nem valljuk meg.

Az advent az Ő eljövele, pontosabban hozzád jövele.

Ő mindenkit meghívott, Ő mindenkit vár, Ő mindenkihez eljön.

Akkor miért a várakozás? Mert akkor jön el hozzád, akkor érint meg téged, ha te is akarod.

A te akaratod, a te vágyakozásod a készülődés.

S az Ő vágya, hogy készülj fel, hogy fogadd Őt, hogy fogadd el Őt, fogadd be Őt.

Nem váratlan az eljövetele, nem csak az adventet adta neked a felkészülésre, hanem egész életedet.

Ugye érted?

Advent az egész életed!

Szövényi Zsolt

Budapest, 1997. november. 30.

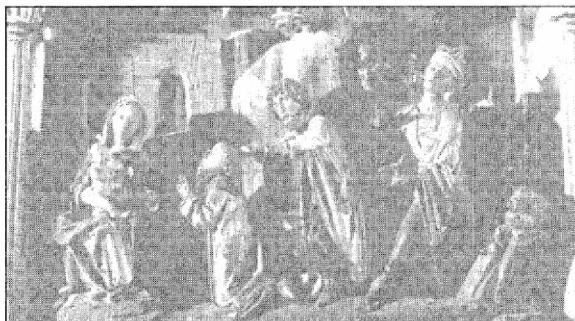
Mikor született Jézus Krisztus?

Arra gondolhatunk, hogy ezt a kérdést már régen eldöntötték a Biblia tudósai. Ha nagyon naív valaki, akkor a nulladik esztendő december huszonötödikére esnék a válasza. Hiszen karácsony ünnepe erre a napra esik. A nagykorú keresztény azonban tudja, hogy nem ilyen egyszerű a dolog. Mert a régi naptárak különbözők voltak. Vegyük csak az egyiptomiakét vagy a kumráni esszénusokét. A Római Birodalom „a város”, Róma kezdetétől számította az éveket. Az első holdnaptárt azonban a suméroknek köszönhetjük, még a Kr. e.-i harmadik évezredből. A születési dátumokkal kapcsolatos történelmi ismereteink pedig lehangolók. Erre Josephus Flavius az egyik tanú. Pedig nevezetes történelmi munkákat írt. Julius Caesar a világtörténelem egyik legkiemelkedőbb személyisége, aki tetejében még naptárreformot is végrehajtott, gondoljunk csak a szökőévek problémájára. Bevezette a 365 napos évet, de születési idejét ennek ellenére pontosan nem tudjuk. Általában a nagy emberek halála napját ismerjük jobban, mint a születésüket. Urunk Jézus – úgy látszik – ebben is hasonló lett hozzánk, amikor „az idők teljességében” belépett a történelembe. Az időpontról nincs kinyilatkoztatott dátum, ami egészen pontos volna. Születésétől számítva különböztetjük meg a történelmi újkort és az ókort. Időszámításunk nulla pontja azonban eszmei jellegű. Dionisius Exiguus 6. sz.-i

szerzetes számításai utólagos kiigazításra szorulnak. Hogyan állapíthatjuk meg tehát Jézus születési idejét?

Walter Kasper elismerten nagyszerű könyvet írt *Jézus a Krisztus* címmel. Magyarra is lefordították. Ebben összegezi jelenlegi ismereteinket: „A Názáreti Jézus körülbelül Kr. e. 7 és Kr. u. 30 között élt, Palesztinában”. Jézus kereszthalálát a biblikusok nagy többsége a legnyomósabb érvek alapján Kr. u. 30 tavaszára teszi. Ez is azt jelzi, hogy a halál dátumai a biztosabbak. A legújabb szakvélemény azonban a korábbihoz viszonyítva módosult. *Ma már Kr. e. 4. a legvalószínűbb születési év.* Ezt olvashatjuk például Haag lexikonában vagy a Bibliai kislexikonban. Ez „Nagy” Heródes halálának éve is, egyúttal pedig fiának, Heródes Arkhelaosznak uralkodási kezdete, aki apja örökségéből Júdeát és Szamaria tartományát kapta meg, Augusztusz császár kegyelméből. Kezdeke azonban a lázadásoknak is, amelyek „Nagy” Heródes halála után kitörték, Galileában is.

Sok keresztény ember tudja, hogy korábban egyes Biblia-tudósok a népszámlálást vették alapul. Volt ilyen Kr. e. 7-ben, amikor „Nagy” Heródes adófizetésre kényszerült. A császárnak való adófizetés azonban nagyon népszerűtlen volt és a rendelkezés megvalósítása évekre elhúzódhatott vagy összerosódott a visszaemlékezésben. A másik támpontnak a betlehemi csillag megjelenése mutatkozott. S ennek legújabb számításairól is hírt kaphattunk, mégpedig a Duna Televízió jóvoltából (1999. júl. 28.). David Hughes professzor a jelenlegi csillagászati ismeretek birtokában kísér-



li meg a következtetést. Csakhogy épp a mostani – jóval pontosabb – csillagászati ismeretek nehezítik a dolgot. S míg Hughes Kr. e. 7-re tippel, ellenfele, John Moseley Kr. e. 2-re szavaz, míg a közvetítő harmadik Kr. e. 5-re, a bolygók különleges állása alapján. S még egy az idő tájt feltűnő üstököst is számításba vesznek. Mindez csupán arra jó, hogy belássuk: Urunk születési idejének kiszámításához nem a betlehemi csillag megjelenését kell alapul vennünk. Hughes a kutató tudós alázatával maga is bevallja: nem az a fontos, hogy pontosan megállapítsuk, mikor született Jézus. Az a fontos, hogy megszületett.

Mindez azonban nem jelenti, hogy a kutatás ne folytatódna, hogy ne szeretnénk közelebb kerülni a valós dátumhoz, különösen akkor, amikor Jézus születésének második milleneumi ünneplésére irányul a figyelmünk. Dionisius Exiguus következtetése ugyan pontosításra szorul, de kiindulása ma is a legbiztosabb alapot adja. Ez pedig Lukács evangéliumának döntő fontosságú szövege: „Förlépésekor Jézus mintegy harminc éves volt” (3, 23). Valóban ez a „mintegy” harminc éves kor a lényeges. Ez számított akkor az érett nagykorúságnak az egész Római Birodalom területén. Legalább harminc évesnek kellett lennie a római néptribunnak és a bírónak. Utóbbit éppen Augustus császár rendelte el. Ennél is fontosabb azonban, hogy ugyanez volt a korhatár a kumráni esszénusoknál is a felügyelői és a bírói tisztség betöltésénél. A nyilvános tanításnak szintén ez volt a korhatára. Ehhez alkalmazkodott Keresztelő Szent János is. Vele kapcsolatban pedig azt olvassuk Lukácsnál, hogy „Tibérius császár tizenötödik évében” lépett fel (vö. Lk. 3, 1). Csakhogy ha ez alapján számítunk, ismert módon tekintetbe kell venni Tibérius két éves társcsászárságát is. Így János körülbelül Kr. u. 26–27-ben kezdhetett el a Jordánon túli önálló működését, már Pilátus helytartósága idején, amely 26-ban kezdődött. Arra is külön érdemes fölfigyelni, amit Josephus Flavius – a kor zsidó történetírója – önéletrajzában kiemelt: „Abban az időben – Kr. u. 67 táján – körülbelül harminc éves voltam”. Keresztelő Szent János halálát Kr. u. 27–28 körülre teszik a biblikusok. Jézusét legáltalánosabban 30 tavaszára. A két dátum teljes összhangban van. S ha Jézus nyilvános működését nem egészen három évben állapítja meg a biblikusok többsége, akkor jól összeilleszthető a kép. Innen kell tehát visszaszámlálni! És akkor eljutunk a Kr. e. 4-hez, nem számolva 30 tavaszának negyed évét és az ókor végének egy-két éves eltolódását. Hiszen ma már – az említtettek szerint – van olyan tudományos vélemény is, hogy „Nagy” Heródes Kr. e. 2-ben halt meg. Kegyetlenkedései pedig utolsó három évében, kínzó depressziós állapotában váltak különösen

emlékeztetéssé. A zsarnokok mindig hajlamosak voltak arra, hogy a maguk baját környezetükön bosszulják meg.

Eljutottunk tehát a Kr. e. 7-től Kr. e. 4-ig. Mária és József már Betlehemben lehettek, amikor „Nagy” Heródes halála után lázadások törtek ki és a Jeruzsálembé tartó szíriai helytartó, Várusz légioi a Názáret közelében lévő tartományi székhelyt, Szefforiszt, mint a galileai lázadás főfőszkét, Kr. u. 4-ben fölégették. (A hagyomány szerint Mária szülei innen származtak.) A Kr. e. 4 dátuma tehát az, amely jelen ismereteink szerint a legvalószínűbbnek látszik. De a hívő következtetés ugyanaz, mint amit David Hughes ki mondott: nem az a fontos, hogy egészen pontosan tudjuk, mikor születet Jézus Krisztus. Az a fontos, hogy megszületett, hogy ő a mi Megváltónk, és hogy – bár ez eszmei dátum – az újkort az ő születésétől számítjuk.

Boda László

Gyermekáldás és áldatlan állapotok Kárpátalján!

Beregszászon kibuggyan a víz a kutakból, olyan magas a talajvíz szintje. Nem tanácsos a kútból inni. Teát, cukrot veszek, s meglátogatom a nyolcadik gyermekét váró B. családot. Nem kapták meg a pulyapénzt (a családi pótlékot), pedig már egy hete esedékes lett volna. Így el kell szalasztanom az egyik gyereket két kenyérért s margarinért, hogy tudjanak mire teázni. Közben szappannal kezet mosok. Lavór nincs, egy bögréből önt vizet a kezemre anyuka. Aztán törülköző híján az egyik gyerek száradó trikójában kell megtörölni a kezem. Elkészül a tea. Leülünk a díványra, egy hokedlira kerülnek a teásbrikék. Már iszogatnánk, mikor elszalad előttünk a kétéves Henrietta. Derékig érő trikóban, meztelen fenékkel, s potyogtat bőszen. Kérdezem anyukát, miért nem szoktatja bilire. Nincs nekik, csak vödör. Már tudom, mit kell hozni legközelebb.

B. Évánaknál a 12 éves Robi éppen a kútról hozza a vizet. Két húga kint áll a lakásajtóban. Kopaszok. Feljárnak az árvaházba, s ez a leghatásosabb védekezés a tetű ellen. Éva kávéfőz. Füzetlapot terít a padlóra, rá két nagyobb likőrös poharat, azokba tölti a kávéfőz, megkavarja benne a cukrot. Isszuk. Később kisül a kifli, s egy fedőn tálalja be. Mentegetőzik, hogy csak egy tányérjuk van, s ha nagyon éhesek a gyerekek, mély fedőkön

tálal nekik. Azt meséli, már régebben kiolvasta a csillagokból, hogy rövid életű lesz. Most kimutatta a vizsgálat, hogy mellrákja van. Azt mondja, ha meghal, rám hagyja a gyerekeit. Helyezzem el őket szerető nevelőszülőknél Magyarországon.

A Feri gyerek 15 éves, nem látszik 12-nek se. Hatan vannak testvérek. A jövedelmük a semmivel egyenlő. Feri bejön Ardóról Beregszászra, vigyáz az autókra, így keres némi kopijkát. Délután három óra van. Még nem evett ma. Meghívom át egy adag húsos derelyére, a Namény étterembe. Veszek neki két kenyeret is. Egy üveg zsírt kér hozzá. Másnap Feri tüvé teszi értem a várost. Bevitték anyukáját a kórházba. Kér tőlem gyógyszerre öt grivnyát. (Ezer forint 16 grivnya.) Boldogan fut el a pénzzel.

Megállít G. Sanyi is az utcán. Évek óta ismerem. Teljesen árva. Vettem neki útlevelet. Legutóbb a nagylőzsi csoporttal hoztam el két hétre Magyarországra. Mutaíja a kezét, tele van kiütéssel. Receptet lobogtat, 3,80-ba kerül a kenőcs. Odaadom neki. De kenyere sincs. Beviszem a boltba, veszek neki egy kenyeret. Ekkor hozzám lép egy idősebb asszony:

– Laci bácsi – mondja, soha nem láttam még –, szülésznő voltam, meghalt a férjem is. Hónapok óta nem kaptam nyugdíjat. Tessék nekem venni egy kenyeret, meg egy kis valamit hozzá.

Adok neki két grivnyát. S egy kicsit én röstellem magam.

Átányi László

(1119 Budapest, Etele út 23.)

Forradalmi gondolatok

A jelenség, amire felfigyeltem, nagyon érdekes. Azt állapítottam meg, hogy az Albertfalvi Ötemetőben tartott '56-os emlékoszlopnál az ünnepségen évről-évre egyre többen leszünk, mindig többen rójuk le kegyeletünket és hajtunk fejet az albertfalvi hősökre, szabadságharcban elesettekre emlékezve.

Így volt ez idén is, megint többen voltunk, mint tavaly. Felmerül a kérdés, mi lehet az oka, hogy időben egyre távolabb kerülünk a forradalmi eseményektől, ám ezzel párhuzamosan nő azoknak az albertfalvi polgároknak a száma, akik nyilvánosan is vállalják a megemlékezést, a gyász kifejezését, a részvétnyilvánítást.

A kérdésre adandó válasz kapcsán elgondolkodtam, mi is történt velünk, akkor 16, 17, 18 éves gyerekekkel, hogyan vélekedtünk az eseményekről, mi motivált bennünket arra, hogy bekapcsolódjunk a fegyveres ellenállásba, védjük Albertfalvát, ellenőrizzük a fehérvári utat, esetenként menjünk a Mórícz Zsigmond körtéri barikádra vagy a Nagykőrútra. Azokban az időkben a falu társadalmi életének központja a Csercsics Marci bácsi kocsmája volt. Ide futottak be a hírek, itt lehetett hallani a belvárosi eseményekről, a harcok állásáról. Emlékezetem szerint mi is itt hallottuk, hogy meghalt a Tandari Tomi és a Fischera Péter osztálytársam. Még ma is előttem van a jelenet, ahogy a vendéglő és a tejszarnok között a HÉV megállóban álltunk, és valaki – már nem emlékszem a nevére – hozta a szomorú hírt.

Akkor fogalmazódott meg bennünk, hogy fegyvert kell szerezni. A szándékot tett követte, a Soproni úti rendőrszerepeltünk – a Hengermalom út és Soproni út sarkán volt a bejárat –, és ellenállás nélkül lefegyvereztük a rendőrbázist. Elképesztő mennyiségű könnyű és nehéz kézfegyvert találtunk ott.

Gyakran gondolok vissza mi volt az igazi késztetésem, hogy aktív résztvevője legyek az eseményeknek, talán a barátaim halála? Most utólag visszagondolva, ez csak az „utolsó lökést” adta a cselekvéshez. Más okok is közrejátszottak, amelyek befolyásoltak bennünket. Elsősorban az a mai napig felejthetetlen eufória, az az összefogás, az együvértartozás, amit akkor az albertfalvi emberek cselekedeteiből, megnyilvánulásából éreztem. Mindenki – már aki kimerészkedett az utcára –, hitt a sorsunk jobbra fordulásában. Az egész országnak a jó ügyért való összefogását tapasztaltuk akkor, mikor megmozdult a vidék, a falvak népe a fővárosért. A Fehérvári úton folyamatosan érkeztek teherautókon az élelmiszerszállítmányok. „Ha a harcokban nem is, de gondolatban veletek vagyunk, fiúk” – mondták a sofőrök, kocsikísérők. Felejthetetlen élmény volt egy hős város polgárának, a főváros védőjének lenni.

A szülői házra is gyakran gondoltam. Szüleim, annak ellenére, hogy mindketten bérből és fizetésből élő munkások voltak, rettenetesen félték a kommunistáktól. Én hittem abban, hogy egy megszállóktól és elnyomóktól mentes Magyarországon félelemre nem lesz ok, és nem látok riadt tekinteteket otthon.

Amikor a szovjet hadsereg, „a nagy medve hatalmas mancsaival” eltaposta forradalmunkat, tudtuk – mindenféle kádári ígéret ellenére –, hogy a megtorlás kegyetlen lesz. Egycsapásra megváltozott minden. Féltünk

beszélni, kerültük egymást, vártuk, hogy mikor vesznek elő minket '56-os cselekedeteinkért, mikor kerül ránk a sor. Közülünk sokan elhagyták az országot, de a félelem megmaradt bennünk.

Még egy rendszerváltás után is tíz évet kellett várni arra, hogy a görcsös félelmek oldódjanak, és egyre többen mondják el, hogyan gondolkodtak 1956-ban, és nyíltan vállalják hovatartozásukat.

Zsitnyányi István

„Boldogok vagytok, amikor gyaláznak és üldöznek titeket, és hazudozva, minden rosszat mondanak rátok miattam”

(Máté 5, 11.)

Ötven éve történt...

Egy albertfalvai építész visszaemlékezései

(Mindszenty József hercegprímás emlékezetére, akit 1948. december 26-án ejtett foglyul az ÁVH)

Engedjétek meg, hogy egy pár sorban – mint tanú – visszaemlékezzem azokra a nehéz időkre, melyet mi, még élő 70-80 évesek végigküzdöttünk, végigszenvedtünk – kinek mi jutott részül az Úristen akaratára szerint.

1. Egyetemista élet – a háború után

1947. szeptemberében vettem fel – indexem szerint – a „József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem” építésmérnöki karára.

Édesapám – aki hivatásos katonatiszt volt – Szibériában volt fogságban, édesanyám és húgom vidéken élt, igen nehéz anyagi gondok között. Így hazulról nem kaptam anyagi támogatást, két nagybátyám küldött havonta 20-20 forintot. Ez volt pénzügyi alapja életemnek és egyetemi tanulmányaimnak.

Amikor beiratkoztam az egyetemre, még működtek a nagy felekezetek lelkesítő irodái, és így a római katolikus lelkesítés is, amit a boldog emlékeztető jezsuita szerzetes: P. Szabó József S. J. vezetett.

Jól megszervezte az ifjúságot, mind a négy karon volt egy-egy összekötője és azok mind a négy évfolyamban felkértek egy-egy évfolyamfelelőst segítségül.

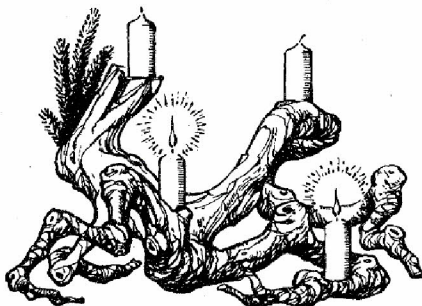
(Tudni kell, hogy akkor négy kar volt: építészmérnöki, általános mérnöki, gépészmérnöki és vegyészmérnöki. A tanulmányi idő négy év illetve nyolc félév volt, az utolsó félév volt a felkészülés a diplomaterv kidolgozására és megvédésére.)

Az egyetemen akkor még nem üzemelt a központi fűtés. Az egyszerűen beüvegezett ablakú tantermekben, rajztermekben vaskályhákat állítottak be, amibe főként a hallgatók hordták (lopták) össze a tüzelőt.

A szerencsésebb hallgatók kollégiumokban laktak és étkeztek, de volt már az egyetemen is menza, ahol délben – azok, akiknek engedélyezték – igen olcsón kaptak egy-egy tál levest és egy-egy tál főételt.

Nekem ez nem jutott ki osztályrészlül. Az első félévet az Üllői úti (volt Mária Terézia, majd Kilián) laktanyában állami kollégiumban töltöttem, de mivel – az akkor még működő kollégiumi kápolnában – minden vasárnap ministráltam, fél év után eltávolítottak, mint nem kívánatos, klerikális beállítottságú hallgatót.

Ezt követően ismerőseim kis cselédszobáiban kaptam szállást, hogy tovább tudjak tanulni.



Visszatérve a katolikus egyetemisták életére: Szabó páter minden vasárnap a gellért hegyi „Sziklakápolnában” tartotta meg az egyetemi misét. Ugyanott részesültünk az első pénteki szentáldozásban is.

Ezekre mozgósította a hívő hallgatókat az az összekötő szervezet, amit az előzőekben ismertettem: a karok és az évfolyamok önkéntes szervezői. Az építésztechnológiai karon ezt a feladatot énám bízta Szabó páter.

Ezen a karon készítettük a vasárnapi és egyéb ünnepnap misékre hívó plakátokat, csakhogy, mint az első pénteki áldozásra invitálókat. Az építésztechnológiai hallgatók jó rajzkészségükkel segítettek a hit ébrentartását – ami akkor még ugyan lehetséges, de már nem kívánatos volt. A plakátok kihelyezését akkor az egyetem vezetősége még engedélyezte, így a folyosók üres falait rendszeresen tudtuk dekorálni – egy ideig.

A fentieket a kor háttérrel írtam csak le, hiszen a mai fiatalság – hála Istennek – már nem ismeri, és kevés őszinte információt kap a háború után élt fiatalok életéről, tanulási lehetőségéről.

2. Életünk megváltozik

1948-ban az MKP, a Magyar Kommunista Párt „egyesült” – magába olvasztotta, lenyelte – a Szociáldemokrata Pártot, a többi pártot meg különféle eszközökkel gyakorlatilag megszüntette. Így alakult ki a kommunista egypártrendszer, így szűnt meg hazánkban a demokrácia és lépett helyébe a szovjet irányítású kommunista diktatúra.

Ennek természetesen megfelelő hatása volt az egyetemünkön is. Megszüntették a lelkesedéseket, eltávolították a lelkeseket, felszámolták a hallgatók önkéntes szervezeteit és megindult a harc – mint az egész országban minden területen – az egyházak, a vallások ellen.

Megszűnt a lehetőség a misékre és istentiszteletekre mozgósító hirdetések, plakátok kihelyezésére is. A helyüket elfoglalták a MEFESZ – Magyar Egyetemisták és Főiskolások Egyesült Szövetsége, mint a DISZ (Dolgozók Ifjúsági Szövetsége) tagja – aktivistái által kirakott mozgalmai feliratok, plakátok.

A karokon és az évfolyamokban megalakultak a baloldali irányítású „bizottságok”. Ezek általában a dachau, auschwitz stb. táborokból szerencsésen hazajött deportált zsidókból és a NÉKOSZ (Népi Kollégiumok Szövetsége) baloldali hatás alatt álló, munkásszármazású fiataljaiból álltak össze.

(Akkor pl. az ún. munkáshallgatókat felvették érettségi nélkül is, a 4. félév végéig kellett megszerezni az érettségi bizonyítványt – és letenni

az első négy félév kollokviumait és szigorlatait. Nem volt könnyű dolguk, de a különböző szintű kommunista bizottságok segítettek: közölték a tan-
székekkel, hogy kiknek kell mindenképp sikeres vizsgát tenni, illetve kik
a „nem kívánatos elemek”, akiket ki kell szűrni az egyetemről, ha más-
képp nem, kibuktatásukkal).

Szabó páterrel a kapcsolatunk nem szűnt meg. A Mária utcai rendház-
ban jöttünk össze – főleg a korábbi kari- és évfolyam-felelősök. Itt rendez-
tett nekünk hitünkkel kapcsolatos vitadélutánokat, beszélgetéseink alatt
kaptunk javaslatokat, a megváltozott légkörben tanúsítandó helyes ma-
gataratásunkról stb. Itt kért fel bennünket, hogy ha az egyetemen a hit, a
vallás vagy az egyházi személyek ellen valaki nyilvánosan lázít – akit ko-
rábban hithű katolikusként ismertünk meg – figyelmeztessük, hogy ennek
egyházi jogi következményei, a legsúlyosabb esetben akár a kiközösítés is
lehetnek.

Ennek azért volt aktualitása, mert az egész országban tartott a hazug,
kitalált adatokon alapuló lázítás, főként Mindszenty bíboros hercegprí-

Horváth Lajos

MAGYAR MIATYÁNK

Te voltál hajlékunk kezdetben:

– Miatyánk, ki vagy a mennyekben.

Sok boldog, ha tör is ellened:

– Szenteltessék meg a Te Neved.

A hűségesei óvad; áldod!

– Jöjjen el a Te Országod.

Ha ránk ismét is hatalmas karod:

– Legyen meg a Te akaratod.

mert Főjed jön a bú is, öröm is:

– Mint a mennyben, úgy a földön is.

Önthonkat, eledelünket:

– Mi mindennapi kenyerünket.

add meg nekünk ma, – úgy mint

tegnap és majd ezután is

mindennap.

Órzd szegvedő vereinket:

– Bocsásd meg a mi vétkeinket.

S mi is megbocsátunk azoknak

– a Teged is megtagadóknak.

kik ny ellenünk is vékeztek

– és bűnbánatot nem éreztek.

Emlekezz az ígéretek:

– és ne vigy minket a kísértésbe,

de szabadíts meg a gonosztól,

– rablanctól, bánattól, rossz sorsjól.

Ne ülön atok a magyaron.

– Mert Tied az Ország, Hatalom

és a Dicsőség – mindörökké!

S mi nem hagyunk el soha fölbe!

Amen.

más úr ellen, a szovjet utasításokat szolgáló módon végrehajtó kommunista aktivisták részéről.

Ebből természetesen az egyetemünk baloldali hangadói sem maradhattak ki. Az évfolyamunk egyik – egyébként igen tehetséges – hallgatója tartotta az első, hazug vádaktól hemzsező kirohanást egy röpgyűlésen Mindszenty József hercegprímás úr ellen. Szégyenletes volt, mert korábban ő volt egyike a vasárnapi misékre mozgósító plakátok rajzolójának, rendkívül ügyes rajzkészségével.

A röpgyűlés után a folyosón félre hívtam és megkérdeztem: hogyan tarthatott pont ő beszédet, aki korábban az építészmérnöki karon egyike volt a híthű és aktív hallgatóknak, akik segítettek a vallás megőrzésére törekvésünket?

Az volt a válasza, hogy otthonról nem tudják tanulmányait segíteni, az édesapja – aki korábban hivatásos katonatiszt volt – és családja éppen hogy életben tudja magát tartani. Őt szerencsére fölvettek a NEKOSZ kollégiumba. Így az egyetemet el tudja végezni. A kollégiumban való maradásának egyik feltétele volt ennek a Mindszenty ellenes beszédnek az elmondása és ő vállalta is és vállalni fog mindent, amit követelnek tőle.

Nagyon szégyelltem magam, végighallgatva ezt a júdási nyilatkozatot. Ezután – ismertetve magatartásának egyházi következményeit – csupán azt kértem tőle: ha ezt lelkiismeretével össze tudja egyeztetni, az az ő dolga, de ez a mostani négyeszműközti beszélgetés maradjon akkor kettőnk között. Ezt meg is ígérte.

Huszonnégy órán belül feljelentett az évfolyambizottságban.

Ezután kezdtem osztozni azok sorsában, akiket az ateista rendszer el-lenségének nyilvánított.

3. Első számú közellenség lettem az építészmérnöki karon

Először csak az évfolyambizottság idézett maga elé és próbált meggyőzni arról, hogy helytelenül látom az országban lezajló eseményeket. Szerintük az elvesztett második világháború után a megbújt fasiszták ellen küzdenek, akik újra magukhoz akarják ragadni a hatalmat stb. ...

Gyenge érvekkel nem tudtak meggyőzni, nem volt nehéz azokra válaszolni. Abbahagytuk a vitát, amelyben a napi sajtóban olvasott szövegek álltak a logikus érvekkel szemben.

4. Elkezdődnek a megtorlások.

Isten első csodája sorsomban – ez idő tájt

A hajthatatlanságom eredménye az lett, hogy megvonták a menza-jogosultságomat, megszűnt a lényegében napi egyszeri étkezésem lehetősége – húsz éves koromban. Így próbálták lehetetlenné tenni először tanulásomat.

A Jóisten azonban nem hagyta el kis szolgáját.

Üzenetet kaptam a Villányi úti plébániáról, hogy menjek be. Honnan, honnan sem, nem tudom, de megtudták a fentieket. Áadtak egy névsort hat névvel és címmel a Szent Imre-város lakói közül azzal, hogy a hívek följánlása alapján ezeknél a katolikus családoknál hétfőtől szombatig vendégül látnak ebédre, minden ellenszolgáltatás nélkül, Isten nevében segítségként.

Az Úristen így hiúsította meg az ateisták próbálkozását életem és egyetem pályafutásom ellen. Ez volt ez idő tájt – vallom – az első csodája, amivel megmentett.

Így sikerült a negyedik félévet befejeznem, letettem – egy kivételével – a kollokviumokat és hazautaztam nyári szabadságra.

5. Folytatódik a világnézeti harc és az Úristen segítése

Ahogy elkezdődött az új tanév, újra hívatott beszélgetésre az évfolyambizottság. 1949. szeptemberét írtuk.

Most már jobban fölkészültek, nem saját gondolataikkal érveltek, hanem különböző, a kommunista párt által kiadott broszúrákból vették érveiket és bizonyítékaikat. Ezek sem voltak meggyőzőbbek, ezeket sem volt nehéz kivédeni. Órákig tartó különböző hangerejű vita után úgy álltunk föl, hogy én egy „megrögzött klerikális reakciós” vagyok.

A következő lépésük az volt, hogy kiadták az egyes tanszékeknek, kiket kell az egyetemről kibuktatni, eltávolítani. Jómagam is szerepeltem a listán. Az egyik tanszéken ötször buktattak meg. (Első elemitől kezdve kitűnő rendű tanuló voltam). Már-már úgy látszott, hogy vége az egyetemi tanulmányaimnak. Egy beszélgetés során ezt elkeseredve elmeséltem cisztercita lelkiatyámnak.

A Jóisten újra segített.

Véletlenül az atya jól ismerte annak a tanszéknek hithű katolikus professzorát. Megkérte őt, hogy nézzen utána, miért van az, hogy egyes tanársegédei engem állandóan megbuktatnak?

A professzor úr magához rendelt és a tanszék előterében személyesen vizsgáztatott le. Egy-két barátom és az évfolyambizottság egy tagja a vizsgát végighallgatta és tanúja volt, hogy a félév két legnehezebb tételét hogyan vezettem le a táblán, folyékonyan, megállás nélkül.

A professzor úr csak annyit mondott: „Nem értem, illetve most már nagyon is értem, hogy miért bukott meg kolléga úr ötször”. A vizsgám természetesen eredményes volt, az évfolyambizottság tagja lehajtott fejjel kullogott ki a tanszékről. Barátaim megölelve gratuláltak, hogy nem sikerült a kommunisták újabb próbálkozása eltávolításomra.

Vallom, hogy ez is a Jóisten segítségével, második csodája volt egyetemi éveim alatt.

6. Újabb megtorlások, majd megmenekülésem és a Jóisten harmadik csodája

E kudarcok után kezdődött a nyilvános, név szerinti üldözésem.

Első lépésben a félévi tandíjamat emelték fel a havi jövedelmem tízszeresére. Természetesen nem tudtam befizetni, de a tanszékeken ennek ellenére jelentkeztem, az órákon is megjelentem és bízam Isten segítségével.

Az indexemet a dékániba nem mertem leadni, mert hírül kaptuk, hogy az egyetemről eltávolításra ítélt hallgatók indexét elkobozzák és így nem marad bizonyíték a lehallgatott és vizsgákkal lezárt évekről.

A következő lépésük az volt, hogy kizártak a MEFESZ-ből. Ez számos hátránnyal járt, de komolytalan lépésnek tartottam, mert kizárták a legjobb barátomat is velem együtt – aki sohasem lépett be, nem is volt tagja a MEFESZ-nek.

Éltem és tanultam tovább, de folyt a vallás elleni harc is.

Egy szép napon azonban mindennek vége lett – egyelőre húsz évre.

Egy évvel fölöttem járt egy távoli rokonom. A Jóisten ezúttal rajta keresztül segített.

Az építésmérnöki karon minden évfolyamnak külön rajzterme volt és ott mindenkinek külön fiókos rajzasztala, amelyben a rajzeszközöket tartotta. Rokomnak egy alkalommal kiürült a tusos üvege, és kinyitotta a szomszédjának a fiókját – ezek nem voltak zárhatók – s annak távollétében kölcsönvette tusos üvegét. Ezt mindig természetes, kollegiális segítségnek tekintették.

A fiókban látott egy gépelt lapot, kíváncsiságból – illik, nem illik – beolvasott. (A szomszédja ugyanis a kari bizottság tagja volt, karján jól látható volt a koncentrációs tábori sorszáma).

Döbbenve látta rokonom, hogy amit olvas, egy átirat másolata volt az ÁVH illetékeseinek és azt a névsort tartalmazta, hogy a bizottság kiket javasol – mint ellenséges elemeket – eltávolítani az építésztechnói karról. Mondanom sem kell, hogy az én nevem is előkelő helyen szerepelt a listán, mint első számú „klerikofasisztái”.

Rokonom rohant, megkeresett és elmondta, hogy mit látott.

Másnap már nem mentem be a Műegyetemre. (Húsz év múlva tudtam megszerezni a diplomámat és az után két év múlva doktoráltam le).

Szerencsém volt, újra megsegített a Jóisten. Aki – tőlem eltérően – nem kapott jelzést, egy osztálytársam, végigélte Recsk borzalmait, mert egy szép napon elvitték. A sógoromat – aki ártatlanabb volt mint én – egy éjszaka a diplomája védelme előtt elvitték, öt évre ítélték, amiből több mint négy és felet leült a börtönben. Majd később kapott egy értesítést, hogy: elnézést, tévedtek, koncepció per áldozata volt.



Én a Jóisten kegyelméből – az egyetemi éveim harmadik csodájaként – megmenekültem. Mi volt az, ha nem isteni csoda, hogy pont a rokonomnak nem volt akkor elég tusa, a szomszédja épp nem volt bent a teremben, ő vette a bátorságot, hogy benyúljon a fiókjába és közben látta meg az ÁVH-nak írt feljegyzést, volt bátorsága azt elolvasni, engem értesíteni és így a Jóisten megmenekített ki tudja milyen borzalmaktól.

Ez 1949. novemberében történt. Mindszenty József bíboros úr, Magyarország hercegprímása akkor már közel egy éve az ÁVH foglya volt. Egész évben imádkozott azokért, akiket hitükért és miatta üldöznék, és kérte a Jóistent, segítsen rajtuk.

Vallom, hogy az ő imája esdekelt ki a Jóistentől, hogy rajtam háromszor is segítsen, csodát művelve, megmentse életemet és lehetővé tegye, hogy – ha nem is akkor, hanem húsz év múlva – kézhez vehessem építész-mérnöki oklevelemet.

Nemrég volt ötven éve, hogy a bíboros úr kálváriája elkezdődött. Hálából, és reá emlékezve és emlékeztetve írtam le e visszaemlékező sorokat. Imádsága értem is közbenjárt a Jóistennél.

Gratias ago tibi, Domine Deus.

Budapest, 1999. pünkösdjén

Dr. Csekme István

Spanyolországi útinapló: Madrid környékén (I. rész)

Az Elesettek völgye

Madridtól alig félórányi járásra található az Elesettek völgye emlékmű. Egy hatalmas völgykatlan, amely lépcsőzetesen emelkedik fölfelé, oldalán a keresztút stációival. Legfelső részén áll az emlékmű. Az emlékművet a polgárháború áldozatainak emeltette Francisco Franco tábornok, a polgárháború győztes vezére. Ő úgy gondolta, hogy legalább halott poraiban béküljön meg a polgárháború mintegy egymillió halottja. Az emlékmű tehát pártállástól függetlenül állít emléket az áldozatoknak. Az épít-

kezés már 1940-ben elkezdődött, és 18 évig tartott, így 1958-ban fejezték be. Közben, a negyvenes évek végén, szünetelt az építkezés. Azt beszélik, hogy Franco tábornok legalább olyan gyakran látogatta meg az építkezést, mint II. Fülöp király a híres Escorial palota építkezését. A spanyolok nemigen kedvelik ezt az emlékművet, többek között azért, mert az első időkben a polgárháború vesztes, köztársasági foglyaival építették.

Maga az emlékmű három nagy részből áll (a keresztútjától függetlenül): az előtérből, a bazilikából (kripta) és a nagy, külső keresztből.

Az előtér mintegy harmincezer négyzetméternyi beton- és kőburkolatú felület, amelyet itt-ott fák és bokrok díszítenek, és ahonnan pazar kilátás nyílik a völgyre. A völgynek hátatfordítva pedig a bazilika bejárata látható, ahová 63 m széles lépcsők vezetnek, fölötte pedig a kereszt áll. Hatalmas félköríves építmény öleli körül a teret, melynek középpontjában van a sziklába vájt bazilika bejárata. A bejárat fölötti „fekete kő” a pieta szobor. Méreteit úgy tudnám jellemezni, hogy a Szűzanya ölébe fekvő Krisztus-test 12 m hosszú, a térdelő szobor pedig 5 m magas.

A bejárat bronzkapun apostoli legendák jelenetei láthatók. Belépve eléünk tűnik e különleges bazilika. Hossza 262 m szélessége mintegy 20 m, a sziklába vájták, fúrták, robbantották. Becslések szerint mintegy 200 ezer köbméter követ bányásztak ki innen, hogy e bazilika megépüljön. Hivatalos felszentelése és annak ünneppé tétele azonban Róma engedélyének hiányában sohasem történt meg. Francóék azt híresztelték, hogy a Szent-szék irigységből nem adta meg az engedélyt, mert hosszabb mint a Szt. Péter bazilika. Az igazság azonban valószínűleg az, hogy a célt nem tartotta Róma megfelelőnek, akárcsak Bécsben a Votivkirche esetében. A bronzkaputól néhány méterre rácsos kapu áll, amelyet spanyol szentek alakjai díszítenek. E folyosó szerűsége haladunk befelé, és a főoltár előtt az egész kiszélesedik. A főoltár gránitlapja fölött áll pontosan a külső kereszt. Itt belül egy életnagyságú feszület uralja a főoltár körüli teret. A főoltár előtt a falangista párt alapítójának sírja látható, az oltár mögött nyugszik Franco tábornok. Az oltár fölött lévő 41 m magas ablakok nélküli kupolát bizánci stílusú mozaik díszíti, az utolsó ítélet jeleneteivel. A főoltár jobb oldalán lévő kis kápolnában egy állandó „Szent sír” a fekvő, halott Krisztussal található. A bal oldali oldalkápolna helyén a sekrestye van.

A bazilika felett 300 m magasán áll a 150 m magas, sima vonalú betonkereszt. Az útikönyvek szerint ennek súlya 180 ezer tonna. A kereszt talpzatánál szimbólumokkal együtt a négy evangélista egyenként 18 m ma-

gas szobra, fölöttük pedig a négy főerény: a bölcsesség, a bátorság, a higadtság és az igazságosság szobrai láthatók.

El Escorial

Az Elesettek völgyétől mintegy húszpercnyi buszozással elértük az Escorial palotát és kolostort. Erről a névről alighanem mindenkinek II. Fülöp király személye jut eszébe (ha zenerajongó, és szereti az operát is, Verdi Don Carlos-a is).

„...befed a márványsír, az Escorial” éneкли II. Fülöp világhírű áriájában. Jelen sorok szerzőjének kedvence ez az opera, ezért még inkább izgatott az Escorial.

A kolostor története Flandriában kezdődik, ahol a németalföldiekkel ütközött meg II. Fülöp serege. Az ütközetet a spanyolok nyerték, de abban megsemmisült egy Szt. Lőrincről elnevezett kolostor is. Mindez 1557. augusztus 10-én, Szt. Lőrinc napján történt. A különösen is vallásos király ekkor megfogadta, hogy spanyol földön a leromboltnál nagyobb és szebb kolostort építtet Szt. Lőrinc tiszteletére, mert hite szerint a szent segítette győzelemre csapatait.

Fülöp király jelentősen megváltoztatta Spanyolhon közigazgatását, hiszen az addig jelentéktelen Madridot tette fővárossá, és ennek közelében, megítélése szerint egészségének a legmegfelelőbb helyen jelölte ki az új kolostor helyét. A király Rómából hozatott építőmestert, egy bizonyos János mestert, aki Rómában Michelangelo munkatársa volt. Fülöp egyre inkább élete fő művének tekintette az építkezést, minden tervet részletesen tanulmányozott, és módosított saját ízlése szerint. Így mondhatjuk, hogy komor egyénisége szinte beleépült az Escorialba. A hatalmas épületkomplexum 1584-re készült el, és az építkezés alatt, szinte állandóan, felügyelte a munkát a király.

Az épület alaprajza négyzet alakú, csak egyik sarkában töri azt meg az infánsi palota. Ezzel viszont olyan alaprajzot vett fel, amilyen a rostély volt, amelyen II. Sixtus pápa diakónusát, Lőrincet Kr. u. 258-ban Valerianus császár megégettette. A trónteremben álló trónszék egyszerűsége mutatja, hogy Fülöp király valóban igen puritán életet élt. Itt a trónteremben régi, korabeli térképeken megtaláltuk Pannóniát és Transsylvániát is. A követek termében a királyok nyaraló és vadászkastélyainak képe látható, többek között Aranjuez és Segovia látképe is, ahová később ellátogattunk, és természetesen maga az Escorial látképe is.

A király hálószobájából ablak nyílik a kolostor bazilikájába, pontosan a főoltárra. A nagyon hosszú ideig kőszvényben szenvedő király, amikor nem tudott felkelni ágyából, innen hallgatta a szentmisét. A halál is itt érte 1598 szeptemberében. Aki sok királyi palotát látott már (Versailles-től Szentpétervárig) meglepődhet azon a puritán egyszerűsége, ami itt a hálószobában is megtapasztható.

Itt az Escorialban van a Panteon, a kriptá, ahol a spanyol királyok nyugszanak. A kriptá, amelynek középpontja pontosan a főoltár alatt van, 10 m szintkülönbséggel épült. A panteon nyolcszögletű, és kb. 10 m átmérőjű. Az aranyozott díszítésű sötét (fekete-sötétszürke-méregzöld) koporsókban egyik oldalon a spanyol királyok nyugszanak, szimmetrikusan velük szemben ugyanabban a magasságban azok a királynék, akik trónörököst szültek Spanyolországnak. A panteonon kívül szinte az egész „alagsor” egy hatalmas kriptá. Itt nyugszanak a királyi hercegek és hercegnők, a korán meghalt gyermekek, és azok a királynék, akiknek gyermekei nem kerültek trónra. Egy a közös bennük: valamennyien törvényes leszármazottak voltak. Ez alól csak egyetlen kivételt tettek: itt nyugszik Don Juan d' Austria, a lepantói győző. 1578-ban halt meg, temetésén maga a király is részt vett. (Rossz nyelvek szerint egyébként maga a király gyilkoltatta meg a népszerű Juant, féltve hatalmát tőle). A fekvő alak kezén tizenhét gyűrű van, ami azt szimbolizálja, hogy viselője erényes volt halálos veszélyben. A kriptá igen díszes, mindenhol carrarai márvány és arany díszítés. Az egyik teremben II. Lajos magyar király felesége Mária királyné nyugszik az Árpádok címere alatt „Regina Hungariae” felirattal.

A nyári rezidencia ma múzeum, ahová a sekrestyéből és a káptalani termekből gyűjtötték össze a festményeket. Itt látható, a főhelyen, El Greco „A tébai légio és Szt. Mór vértanúsága” című festménye. Ezt mutatta be annak idején a királynak, de Fülöpnek nem tetszett a kép, így nem fogadta fel a görög származású mestert udvari festőnek. Ezért El Greco visszament Toledóba.

A háromhajós bazilika központi kupolája a Szt. Péter bazilika kupolájára emlékeztet. Körbe-körbe mintegy negyven mellékoltár található. Középen a „capilla mayor”, a főoltárral. A 26 m magas, aranyozott szobrokkal díszített főoltár két oldalán egy-egy szoborcsoport; az egyik Fülöp királyt és családját ábrázolja, a másik V. Károly császárt és családját. A főoltártól jobbra egy mellékkápolna található, amely helyi idegenvezetőnk szerint soha nem szokott nyitva lenni. E csodálatos, barokk kápolna a Szt. Mihály kápolna, ahol igen sok ereklyét is őriznek. Mi megjegyeztük spanyol ide-

genvezetőknek, hogy a nyitva tartást valószínűleg a dátum indokolja (éppen szeptember 29-e volt), aki meg is értette, és bólintott.

Nem csalódtunk. Az El Escorial egy különleges ember lelkivilágát magán viselő rendkívüli, figyelemre méltó érdekes és elgondolkoztató alkotás.

Avila

Az egykori római Avela a 8. századi arab betörés után háromszáz éven keresztül hol mór, hol keresztény uralom alatt állt. 1085-ben VI. Alfonz végleg kiűzte a mórokat. Ezután a város a nemesek Avilája lett, és része a dél felőli erőrendszernak. Ekkor épült az a várossal, amely nagyrészt ma is épen áll, és megcsodálható. A hatalmas bástyákkal tördelt magas fal ma is körbefogja a történelmi városrészt. Ugyanúgy mint Toledóban a város modernebb része csak az ősi várossalon kívül terjedhet.

Kilenc kapun át lehet bejutni a falakon belülre. A város fénykorát Szt. Teréz (1515–1580) idején élte, majd a 18. századtól fokozatosan elszegényedett, és jelentőségét is elveszítette. Szt. Teréz a karmelitákhoz lépett be 1535-ben, és hosszú, bénaságot is magába foglaló betegség után tette csak le a végleges fogadalmat. A század katolikus megújulási mozgalmának élharcosa volt, Keresztes Szt. Jánossal megújították a rendet, magukat sarutlan karmelitáknak nevezték. Több kolostort is alapítottak. Szt. Terézt 1622-ben avatták szentté. Sajnos ottlétünk alatt Szt. Teréz kolostora zárva volt (állítólag tatarozták), így Avilában a San Salvador székesegyházat tekintettük meg. A templomot 1091-ben kezdték építeni román stílusban, de csak a 14. században lett készen. Román és gótikus elemek keverednek benne. Hatalmas egytornyú építmény. Érdekessége, hogy a templom egyik oldala beleépült a már emlegetett várossal. A templom közepén álló kórus domborművein, mint annyi mindenben Spanyolországban, keveredik az adott helyi stílus a mór stílussal. Itt éppen a korai reneszánsz és a mór stílus keveredése látható.

A templom leghíresebb része a főoltár, ahol 24 festett tábla látható, melyeket három mester készített. A képek 1499 és 1528 között készültek, és az Úr Jézus életének jeleneteit ábrázolják. A templom másik nevezetes része a várossal egybeépített apszis, amely így része az erőrendszernak. A hatalmas oszlopokat, szinte vízszintesen, boltívek kötik össze, amelyeket később, statikai okból építettek. Spanyolország templomaiban nem ritka dolog látni ember nagyságú szoborcsoportokat, amelyek az Újszövetség

jeleneteit ábrázolják. Itt egy Utolsó vacsora látható, és a szenvedéstörténet néhány jelenete.

Világi idegenvezetőnk gyenge poénja volt, amikor elmondta, hogy ma a spanyolok Avilát „papgyár”-nak hívják. Sok itt a teológiai egyetem, és így igen sok papot ad ez a város Spanyolországnak. Míg útitársaink egy része jót mulatott ezen a megállapításon, mi elgondolkoztunk, bárcsak Esztergomot vagy Székesfehérvárt gúnyolnák így egyesek. Sajnos ettől messze vagyunk.

Madrid környéke még sok érdekeset mutatott, de ezekről majd legközelebb.

Madaras Gábor



Gyere, zárandokolj velünk!

Az okos ember sziklára és nem homokra építi házát, így ha jön a vihar és az ár, a ház ellenáll és nem omlik össze. Ugye milyen ismerős ez a tanítás?

Nem árt azonban tovább gondolkodni – már a mai kor emberének logikájával is. A megépített ház csak akkor marad tartós, ha folyamatosan karbantartják, egyes részeit újra erősítik, időnként megújítják. Ennek nincs mindig külső látszata, nem is igazán a külsín számít. A belső erő, a láthatatlan kohézió sokszor fontosabb.

Így van ez hitünkkel is. A sok kegyelem folyamatosan karbantart, de néha nem árt egy kis tatarozás, szélesebb folyást adni a kegyelem beáradásának.

Erre szolgálhatnak többek között a zárandoklatok. Nem véletlen, hogy a keresztény zárandoklásnak sok évszázados hagyománya van itt Európában is. Mi magyarok is sokszor keltünk zárandokútra (gondoljunk csak azon időkre, amikor elődeink rendszeresen zárandokoltak Aachenbe, melynek odavezető útjain több utalás (vendégfogadó, utcanév stb.) van ma is a zárandok magyarokra).

A jövő esztendő szentév lesz a Szentháromság éve, így különösen aktuális lehet egy zárandoklat.

Egyházközségünk is tervez egyet, István atyával, márciusban. Ha lehet, gyere velünk!

Nem szándékozom itt az úti programot részletezni, de kedvesinálónak néhány tervezett programról mesélnék.

Már az első nap késő délutánját a világ egyik leglátogatottabb búcsújáró helyén, ahol a szegények szentje nyugszik, Padovában, a Szent Antal bazilikában töltjük.

Másnap felkeressük Szent Katalin városát, Sienát, egy kis sétát tervezzük San Gimignano-ban, ahol a tomyok a középkor óta ma is állnak, és ha az idő megengedi (sajnos, majd tapasztalni fogjuk, hogy milyen rövidke lesznek a nappalok) még egy kis meglepetést is készítenek a szervezők.

Ezután három nap Róma.

Ez lesz, ez lehet az út csúcspontja. Nincs még végleges program, de látni szeretnénk a négy fő bazilikát: a Szt. Péter bazilikát, ahol Szent Péter sírjának meglátogatásán kívül talán sikerül a Magyar Kápolnában szentmisét hallgatni és elidőzni néhány percet Michelangelo Pietája előtt, a Szt.

Pál bazilikát, ahol a „nemzetek apostolának” a sírját félhomályos alabástromablakokkal körülvett, valóságos oszloperdőben találjuk, ahol az összes szentatya arcképe néz ránk, a Lateráni Szt. János bazilikát, Róma főtemplomát, melynek homlokzatán pápai címeres domborművek hirdetik latin fölírással: „A város és a világ minden templomának anyja és feje” (Kr. u. 313-ban épült), és egy pár percre biztosan lesz időnk, többek közt, megállni a magyar, három mezős, kararai fehér márványból készült emlékmű előtt, melynek középső mezője azt a történelmi jelenetet örökíti meg, amikor II. Szilveszter pápa átadja István fejedelem követének, Asztrik pécsváradi apátnak a Szentkoronát, és talán megállunk a lateráni „izzadó kő” II. Szilveszter pápa sírja előtt is.

A Santa Maria Maggiorét, ahol, a legenda szerint, Liberius pápa és egy János nevű patrícus ugyanazon éjszakán álmukban Szűz Mária óhaját hallották, hogy azon a helyen, ahol 365. augusztus 5-én, a legforróbb hőség idején hó lepi be az Esquilinus dombot, az Ő tiszteletére templomot emeljenek. (figy. született meg a Havas Boldogasszony ünnepe!), a Szent lépcsőt, melynek fölkeresése minden római zarándoknak külön élmény. A történelmi hagyomány szerint a 28 fehér márványlépcső abból a jeruzsálemi palotából származik, amelyik a római helytartó, Poncius Pilátus székhelye volt, aki a megcsúfolt, megostorozott Üdvözítőt kereszthalálra ítélte. Ezen a lépcsőn vezették föl ítélőszéke elé a töviskoszorús Názáreti Jézust, akinek vércsöppjei ráhullottak a hófehér márványra. A hagyomány azt is elmondja, hogy Nagy Kostantin édesanyja, Szent Ilona császármő hozatta ide ezt a Lépcsőt. (Azóta a hívők csak térden kúszva mennek föl rajta, amit jelen sorok írója is megerősít.).

A Bilincses Szt. Péter templomot (azokról a bilincsekről van szó, amiket Szent Péter viselt jeruzsálemi és római fogsága idején.), itt található Michelangelo Mózes-szobra, (előtte állva szinte várjuk, minden pillanatban, hogy felugrik és fergeteges haragjában összetöri a kezében tartott kőtáblákat), és ha majd ott állunk, érezni fogjuk, hogy itt nemcsak ámuldozni, de imádkozni is kell!

Három nap nagyon kevés Rómára!

Szeretnénk részt venni pápai fogadáson, megnézni a Vatikáni Múzeumot és benne a Sixtus kápolnát, és még ami időbe, erőbe és anyagiakba belefér.

A hatodik napon délre indulunk, útba ejtve Montecassinót (a bencés rend alapító kolostorát, a szerzetesség forrását), és meglátogatjuk Pió atya sírját is San Giovanni Rotondo-ban.

A hetedik napon elindulunk haza, de útközben még köszöntjük a Szűzanyát Loretóban.

Természetesen naponta lesz szentmise, a buszon Rózsafűzér és persze sokat fogunk énekelni is.

A nyolcnapos út bizonyára fárasztó lesz, de kiváló alkalom arra, hogy a bűnbánat, a megbocsátás, a jótettek és a Jó Istenben való örvendezés által megújítsuk és megerősítsük lelki életünket, hitünket.

A Zarándok útja a jelenvaló világból az eljövendőbe!

A tervezett dátum: 2000. március 20–27, nagyböjt eleje.

Jelentkezni lehet a plébániánkon, vagy a Julianus Tours irodájában.

Madaras Gáborné

Áttekintés

Lassan elbúcsúzik tőlünk az 1999-ik esztendő. Véget ér egy olyan évszázad, melyben forradalmak, diktatúrák, véres háborúk, válságok követték egymást. Tegyük még egy búcsúpillantást az év utolsó napjaiban, mit is hagytunk magunk mögött? Eseményekben bővelkedő történelmet, melynek mi élő tanúi voltunk. Már 1914-ben kitör a háború, mely később világháborúhoz vezet. 1919-ben létrejön a Tanácsköztársaság; Kun Béla és Szamuely terroruralmát kell a nemzetnek elviselnie. 1920-ben a trianoni béke kényszere sújtja hazánkat. Gazdasági válság, elszegényedés, munkanélküliség következik. Alig két évtizedes béke után, a harmincas évek végén, némileg jobb életlehetőség és gazdasági fellendülés jelei mutatkoznak. Egy ígéretes jobblét reményében szövetségesként csatlakozunk a nagy Német Birodalomhoz. Szoros magyar–német gazdasági és együttműködési szerződést kötünk Németországgal. Az első és második bécsi döntés visszajuttatja egy időre Magyarországnak Felvidék, Erdély és Délvidék és Kárpátalja egy részét. A nemzeti-szocialista Németország és Hitler világuralmi törekvése azonban Magyarországot elkerülhetetlenül sodorja bele a második világháborúba, mely végül katasztrófához vezet. A szövetséges hatalmak még a világháború befejezése előtt Jaltában döntenek – hazánk területét szovjet alakulatok szállják meg. Így történik, hogy hazánk csaknem fél évszázadon át Sztálin, Hruscsov, Brezsnyev önkényuralmát kénytelen elviselni. Országunkban kommu-

nista diktatúra következik. A pártállamban államosítják a gyárakat, vállalatokat, az egyházi tulajdonban lévő iskolákat. A kommunista terror egyre fokozódik, letartóztatások, kitelepítések történnek országszerte. A Sztálint és Rákosit dicsőítő személyi kultusz utálata egyre nő. A magyar nép végleg megelégedi a zsarnokság hatalmát és 1956-ban felkel a szovjet önkényuralom ellen. Hősies harccal, fegyverrel támadnak a Vörös Hadsereg egységeire. Hruscsov parancsára elsöprő erejű szovjet támadás indul a magyar szabadságharc eltiprására. Rommá lövik fővárosunkat. Kegyetlen megtorlás, börtön és kivégzés vár a szabadságért küzdő fiatalokra. Kádár szovjet támogatással 1957-ben kormányt alakít és fő vonásaiban visszaállítja a forradalom előtti rendszert. Megkezdődnek a tömeges letartóztatások, internálások. 1968-ban új gazdasági mechanizmus kezdődik, ami némi javulást hoz. Megkezdődik a konszolidáció, de egyre újabb és újabb hiteleket kell igénybe vennünk. Az ország eladósodik. Egyre többen ismerik fel, hogy ez a rendszer már nem tartható fenn tovább. A Szovjetunió élére új főtáitkár kerül Gorbacsov személyében, aki átértékeli a szovjet külpolitikát, fokozatosan feladja kelet-európai pozícióit, és ezzel meggyorsítja a rendszer széthullását. 1989-ben végbemegy a békés rendszerváltás. Leomlik a berlini fal, szétszakad a vasfüggöny. 1990-ben Antall József vezetésével koalíciós kormány alakul. Az elnyomás éveit a szabadság váltja fel. A negyvennégy évig rabságban tartott ország végre megszabadul a zsarnokságtól. Az utolsó szovjet katonai is elhagyja országunkat. Köztársaság lesz államformánk. Kiléphetünk a Varsói Szerződésből. Az 1989-es átalakulás azonban nem hoz gyors változást a gazdaságban, sem az életszínvonal emelkedése terén. Olyan fogalmakkal kell megismerkednünk, melyek addig ismeretlenek: piacgazdaság, privatizáció, bankkonszolidáció. A privatizáció folyamán nemzeti értékeink nagy része ügyeskedők kezébe kerül. Sötét vállalkozások jönnek létre, maffiák vagyonszerzési mesterkedései kerülnek felderítésre. A bűnözés és a közbiztonság hiánya napjainkban is sok gondot okoz mindnyájunknak.

Ez hát évszázadunk rövid története.

Annyi balsors után mégis bizakodással kell néznünk a jövőbe, múltunk történetén okulva, hiszen sokat tanulhatunk nagy elődeinktől, akik a tudomány, a művészet területén kiemelkedőt és maradandót alkottak, példát mutatva a jövő nemzedék számára. Történelmi nagyjaink nyomdokain haladva érezzük és hisszük, hogy van bennünk elegendő erő és akarat az élethez és a fennmaradáshoz.

Nagy Béla

A tizenhárom (folytatás)*

Akkor is tévedünk, ha azt hisszük, politikai elveik összekötötték őket. Nagysándor Józsefről biztosan tudjuk, hogy Kossuth elkötelezett híve. Az, hogy Aulich Lajos 1849. júl. 14-én – amikor már látszik, hogy a magyar ügy vesztesre áll – elfogadja a hadügyminiszteri tárcát, árulkodik politikai nézeteiről. Viszont Leiningen a naplójában elég keserűen nyilatkozik a magyar kormány politikai irányáról.

Vannak, akik közt meghitt baráti kapcsolat alakul ki, például Damjanich és Leiningen közt, de a magyar seregben sokan gyanakodva fogadták Leiningent (például Nagysándor is) – okuk is volt rá: Leiningen unokatestvére végig a császári oldalon harcolt. Ugyanígy gyanakodtak Poeltenberre is, aki 1848 őszén ellenzi a határ átlépését. Leiningen viszont tehetségtelennek tartotta Nagysándort. Már említettem, hogy Kiss Ernőt eltávolították a bánáti sereg vezéri posztjáról – akik ezt elérték, azokat is a tizenhárom közt találjuk: Damjanichot és Nagysándort. Vécseyt nem lehetett Damjanichsal egy hadszíntérre vezényelni: a szolnoki győztes csata után Damjanich főbe akarta lövetni a csatából elkésző Vécseyt, aki – mint rangidős – magának követeli a jogot, hogy jelentést írjon a kormánynak a győzelemről.

Nem kedvelem a – már lecsengőben lévő – deheroizáló divatot, de ha a történelemből tanulni akarunk, az igazságot kell keresnünk; akkor is, ha a történelem szereplői nem festhetők egyszerűen hősöknek vagy gazembereknek, hanem embereknek, akiknek nehéz körülmények közt kell helytállni. Van, amikor csodáljuk őket, van, amikor nem – de elítélni őket nemigen van jogunk. A történelem akkor tárul fel előttünk igazából, ha tudjuk, miért írta Kossuth Vécseynek hogy a magyar nép örökké hálás lesz neki – vajon tudjuk-e, miért kellene hálát éreznünk? Ugyanannak a Vécseynek írta, akit Damjanich főbe akart lövetni, és akit Bem hazaárulónak nevezett.

Éppen az az érdekes, hogy a kivégzett tizenhárom tábornok hogyan került együtt a kivégző osztag elé, illetve a bitó alá? A kérdés természetesen kettős: a szabadságharc bukása után miért pont ők kerültek október hatodikán kivégzésre, és miért álltak a magyar ügy mellé, és miért tartottak ki mellette?

* A cikk első fele az Egyházközségi Levél 1999. búcsúi számában jelent meg. (12–14. old.)

Mi fogja össze ezt a tizenhárom katonát? Talán csak tábornok voltak? Pontosabban Lázár nem is tábornok, csak ezredes – ő mint „önálló seregvezér” állt a hadtörvényszék előtt. Van azonban valami több is, ami közös bennük: **az utolsó pillanatig kitartottak a magyar ügy mellett.** A halál árnyékában minden különbség, ellentét elenyészett – csak ez a helytállás maradt meg.

Az ítélet azt is megszabta, hogy milyen sorrendben végezzék ki azt a kilenc tábornokot, akit a bitó alá vezetett a sorsa. A később sorra kerülőnek végig kellett néznie társai kivégzését. Az éppen sorra lévő elbúcsúzott társaitól. Az elítélteket kísérő egyik pap visszaemlékezése szerint az utolsónak maradt Vécsey – mivel nem volt már élő társa – az előtte akasztott Damjanich bitón függő holtteste előtt térdre esett, és megcsókolta kezét. A gróf a parasztét, a sértett a haragosáét. Lehet, hogy ez csak legenda – a többi szemtanú nem szól róla – de számomra ez a jelenet jelenti október hatodikát.

Azonban hiteles, írásos bizonyítékunk is van arról, hogy a tizenhárom tábornok már akkor és ott is a helytállás megtestesítőivé vált. Gáspár András tábornok – aki a trónfosztás hírére visszavonult, ezért csak tíz év börtönre ítélték – írta:

„Olyan büszkén fogadták a halálos ítéletet, mintha csupa dicséretet olvastak volna fel előttük. A kihallgatásoknál, amikor még remélték, hogy javítanak sorsukon, talán szelídeknek mutatkoznak, de most: mindegyik egyszerre úgy megkeményedett, mint a gránitszikla. ...

En napokig úgy éreztem magamat, mintha valami mocskos esett volna rajtam, hogy nem valék közöttük.”

Szűts Miklós

Helytörténeti emlékek után kutatva Albertfalván...

Karácsony közeledtével különösen hajlamos az ember a múlt emlékeinek felidézésére, kutatására, valamint ezek eredményeinek közreadására. Régen olvastam már, hogy egy bölcs azt mondta: „Aki a múltját nem ismeri, annak jövője sincs!” En azt szeretném, ha a mai Albertfalva lakói ismernék múltjukat, meg tudnák azt őrizni, és lenne jövőjük is! Ennek érdekében végzem munkámat az Albertfalvi Múzeumban, ezt szem előtt tartva végzem tájékoztatásaimat a múzeumba látogatóknak. Iskolás vendégeim nagy ámulattal hallgatják, hogy azokon a területeken, melyeken ma ők

járnak-kelnek, valamikor 2000 évvel ezelőtt római katonák közlekedtek, római katonák lovainak patáitól volt hangos e táj. Bűszkék arra, hogy 1848-ban Albertfalva népe Kossuth zászlaja alá gyülekezett. Kíváncsian szemlélük azokat a tárgyi bizonyítékokat, melyek azt igazolják, hogy az Első Magyar Repülőgépgyár Albertfalván volt e század első évtizedeiben. Megismerkedhetnek olyan emberekkel, akik még látták és hallották az albertfalvi repülőtérről felszálló gépeket. Ma már tudják, hogy iskolájuk a legrégebb iskola a XI. kerületben, 171 évével vetélkedhet az ország legrégebb iskoláinak versenyében.

A szó azonban elszáll. A feltárt emlékekről beszélni csak az első lépés a jövő számára. Ezek könyvben vagy kőben való rögzítése feltétlenül a második lépés kell, hogy legyen. Nos a könyvben való rögzítés megtörtént, hiszen az elmúlt három évben három könyv is megjelent, mely Albertfalva múltjával, emlékeivel, társadalmával foglalkozik. Sorrendben: Dr. Hoffmann Pál: Házhelyek Promontoriumnál..., Albertfalva története; Dr. Halabuk József: Albertfalva; Vitéz László: Albertfalva társadalma. Mindhárom könyv ma is megtalálható és megvehető az Albertfalvi Múzeumban.

Az emlékek köben való rögzítésével már nem állunk ilyen jól. Két kezünkön is megszámálhatjuk, hogy hány emléktábla van Albertfalván. Ezt megállapítani különösen siralmas abban az évben, amikor az 1819-ben született Albertfalva az idén volt 180 éves. A meglévő emléktáblák felállításuk sorrendjében:

- Albertfalva elesett hőseinek emléktáblája a Cérnázó gyár falán 1918-ból.
- A Petőfi Sándor nevét felvevő iskola emléktáblája az Albertfalva u. 9-11. sz. iskola bejáratánál, 1948-ból.
- Albertfalva első iskolájának helyét jelző emléktábla a Cérnázó gyár falán, 1958-ból, az iskola fennállásának 130. évfordulója alkalmából.
- A 150 éves fennállását ünneplő iskola emléktáblája az Albertfalva utca 9-11. sz. iskola bejáratánál, 1978-ból.
- A Geológiai Technikum helyét őrző emléktábla a Fehérvári úton, a volt községháza falán, 1990-ből.
- Az Első Magyar Repülőgépgyár emlékét őrző emléktábla a Szelező Művek egyik tüzemcsarnokának falán, 1994-ből, Albertfalva fennállásának 175. évfordulója alkalmából.
- A volt albertfalvi újtetető helyén felállított emléktábla Albertfalva 1956-os hősi halottainak emlékére, 1994-ből.

A felsoroltakon kívül felkutatott emlékek helyét ma még nem őrzi semmi. Az ott járó emberek azt sem tudják, hogy valamikor milyen épület

volt, kik laktak, kiket temettek, kik dolgoztak, kik irányították Albertfalva község életét. S ha a ma itt lakók, itt irányítók nem tesznek semmit ennek érdekében, ezen emlékek meghalnak, s az utókor számára feledésbe megy minden olyan, melyeknek gyökerei a múltból nőnek át a mába és a jövőbe. Melyek azok a helyek, melyeknek emléktáblával való megjelölése feltétlenül fontos lenne az itt lakók számára?

– A közel kétezer éves római tábor helyének megjelölése Albertfalva déli határán.

– A középkori romtemplom helyének megjelölése a Kondorosi úton a JUNIOR vállalattal szemben lévő területen.

– Albertfalva első temetőjének megjelölése a 7A autóbusz végállomásánál, ahol a síroknak csak egy részét exhumálták az átépítés során.

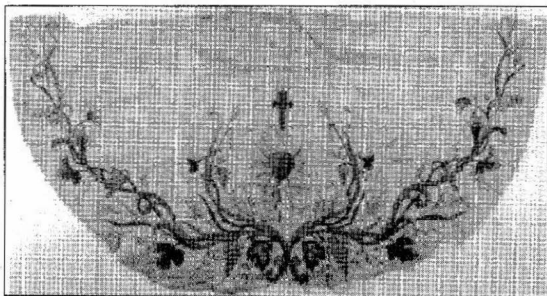
– Albertfalva újtemetőjének megjelölése, ahol az 1956-os emlékmű található. Itt sem történt meg az exhumálás minden sír vonatkozásában.

– A HANGYA volt épületének megjelölése a mai CAOLA gyár falán,

– A LÉGCSAVARGYÁR épületének megjelölése a CAOLA gyár területén, mely még ma is eredeti állapotában áll.

– A HÉV egyik megállójának megjelölése a Fehérvári út déli végénél, mely Albertfalva fő közlekedési eszköze volt a század első évtizedeiben.

– Az Aetherikus Olajgyár helyének megjelölése a mai CÉRNÁZÓ gyár falán.



Az Amerikából visszakerült kehelyterítő

– A DOROGI ÉS TÁRSA GUMIGYÁR helyének megjelölése a CÉRNÁ-ZÓ gyár falán.

– A NEUSCHLOSS-LICHTIG FAIPARI RT. helyének megjelölése a mai Szellőző Művek területén.

– A CZAKÓ TEXTILGYÁR helyének megjelölése a DUNALAKK gyár területén.

– Mahunka Imre emlékét megőrkítő emléktábla, aki vagyonának 58 %-át hagyta a felépítendő albertfalvi templom javára.

– Simándy József emlékét megőrkítő emléktábla, aki az 1930-as években itt lakott Albertfalván a Fő utcában, énekelt a templomi énekkarban, halála előtti évben itt járt a múzeumban és együttes látogatást végeztünk az egyik volt lakása helyén. A XII. kerület már megelőzött bennünket ebben a kérdésben.

– Prüller István emlékét megőrkítő emléktábla az egykori Mahunka Imre, ma Sáfrány u. 69. sz. ház falán, ahol a század első felében egyik központja volt Albertfalva asztalosiparának.

– Forgó Henrik emlékét megőrkítendő emléktábla az Érem u. 10. sz. háza falán, aki főjegyzője volt Albertfalvának a század első felében, sokat harcolt Albertfalva önállóságáért.

– A Fő utca legnagyobb emeletes háza helyét megőrkítendő emléktábla, mely a század első felében helyet adott a Grabsics Vendéglőnek, az ALBERT filmszínháznak, majd a SZIGETI mozinak. A ház lebontása óta sajnos nincs mozija Albertfalvának.

A felsorolás még nem teljes. A kutatások eredményeként még sok olyan intézmény, gyár, személyisége volt Albertfalvának, amely és aki példaként szolgálhatna a ma itt élők számára. Szerencsére azért ma is vannak olyanok, akik egyetértenek ezekkel a gondolatokkal, és megajándékozzák a múzeumot régi emléktárgyakkal, felhívják a figyelmet egy-egy régi eseményre, jelenségre, mely tanulságot szolgálhat számunka. Vannak, akik anyagi segítséget nyújtanak ahhoz, hogy a felsoroltakat megvalósítsuk. Az elmúlt évben pl. 100–100 ezer forintot adományozott a CAOLA gyár igazgatója Szilágyi Balázs, és a SZELLŐZŐ MŰVEK Rt. igazgatója, Farkas Lóránt. Az első iskolakápolna eredeti felszereléseiből kaptunk egy asztalkát és négy széket – melyeket a múzeum restauráltatott – az Albertfalvi Plébániától Dr. Verbényi István plébános úr és Kocsisné Kolszár Judit közreműködésével.

Falusyné Derzsi Teodóra, aki több évtizede települt át Amerikába, most hozta haza és adományozta a múzeumnak az itt bemutatott keheleyterítőt,

mely az 1922-ben létesült első iskolakápolna felszereléseinek egyik tartozéka volt. Az itt felsoroltak már láthatóak lesznek Karácsonykor a Múzeum egyháztörténeti kiállításán.

Segítséget kaptunk az Albertfalvai Polgári Körtől, annak vezetőjétől Sarkadi Nagy Emiliától, aki megszervezte, hogy találkozhassunk Albertkáz mérpusztán azzal a férfival, akinek őt Albert herceg, Albertfalva névadója fogadta örökbe 1819-ben, miután neki saját gyermeke nem lehetett. A találkozó eredményeként jó kapcsolat alakult ki Albertfalva és Albertkáz mérpusztá között. Nagyban hozzájárult az Albertfalvi Keresztény Társas Kör a múzeum népszerűsítéséhez azzal, hogy az említett legutolsó, Albertfalváról szóló Vrt László könyvet megjelentette, melynek képanyagát túlnyomórészt a múzeum bocsátotta rendelkezésükre.

Ugyancsak a múzeum munkájának népszerűsítését szolgálja a TV-11 vezetősége és vezetője, Modroczy Krisztina, amikor negyvenrészes helytörténeti sorozatot indított a kerületi televízióban „Hogy legyen mit vinni a következő évezredbe...” címmel. A sorozat tíz része Albertfalvával foglalkozik, melynek szerkesztésében, megírásában a múzeum is részt vett. A sorozat címe is arra utal, hogy nem elég felkutatni az emlékeket, azokat úgy tudjuk a jövő embere, a jövő társadalma számára megismerhetővé tenni, ha rögzítjük, a nyilvánosság elé tárjuk azokat. Erre pedig a könyv és a köbevésettség a legjobb megoldás. A kutatók meghalnak, nem valószínű, hogy a stafétabotot át is tudják adni. Ez esetben pedig kárba vész minden kutatási eredmény. Leírásom nem lenne teljes, ha nem említeném meg azok nevét, akik az elmúlt években a legtöbb segítséget nyújtották ahhoz, hogy ma úgy tudja szolgálni a múzeum a látogatókat, hogy az mindenki közmegelegedését váltsa ki. Fősegítőim: Ambrus Józsefné, Dr. Apai Béláné, Garbóci László, Györökné Bárdosy Magdolna, Dr. Hoffmann Pál, Kemény Tibor, Kiss Gábor, Kocsisné Koloszar Judit, Krasznai László, Mahunka Dénes, Marton Károlyné, Móhr Miklós, Palotai Erzsébet, Pöckl Andor, Sturdik Miklós, Sümegh László, Szabó Károly, Vrt László, Vinkler László. Ezúton is köszönöm segítségüket. Úgy gondolom, hogy munkánkkal a közügyet szolgáljuk. A jövőben is várom segítségüket. Külön kérem a XI. kerület Önkormányzata Kulturális Bizottságának megértését, segítségét, támogatása elképzeléseinket. Elsősorban nem anyagi segítségről van szó, hanem egy-egy esetben az engedélyeztetésről.

Beleznay Andor

Naplótöredékek

A jelentős családi, nemzeti ünnepek, év- és sorsfordulók arra ösztönöznek, hogy visszatekintsünk. Szükséges ez azért, hogy az, ami sikeres, szép volt az megerősítsen minket, s ami kevésbé volt eredményes illetve konfliktusokat váltott ki, azokból tanuljunk, s a jövőben igyekezzünk valahogy másképp, jobban megoldani. Az ezredforduló előtti utolsó évhez közeledve egyre gyakrabban húzzák meg a vészharangot – sokszor okkal, más-kor ok nélkül – mind a pedagógia, mind a családi nevelés fölött. Így bennünk is munkálhat a félsz, hogy mit hoz a jövő. Az a jövő, amit nem tudunk átlátni, szabályozni, hatástalanítani. A technikai fejlődés, a média, tágabb környezeti hatások, új divatpedagógiák stb. Ezek a kérdések évszázadok óta foglalkoztatják a felelősen gondolkodó szülőket. Gyermekkel, saját nevelési módszereikkel szembeni kételyeiket, indulataikat, bánataikat, örömeiket, fennmaradt naplórészletekből követhetjük nyomon. Ezek a szülők felismerték azt, hogy a gyermekek még testileg és lelkileg is mások mint a felnőttek, ezért védelemre, irányításra szorulnak. (Ez nem volt mindig természetes, hisz a kicsinyített felnőtt felfogás hosszú évszázadokon át élt.) Többen is felismerték, hogy életkoronként mást és mást várhatnak el gyermekeiktől.

Byrd (1674–1744) boldog elégedettséggel ír arról, hogy négyéves kislánya „példásan viselkedett” egy esküvőn.

C. Mather 13 éves kisfiát már elég idősnek tartotta ahhoz, hogy „beszéljek neki a vallási áhítat és megfontoltság bizonyosságairól, és igyekszem őt ezekre alkalmassá tenni”. Gyermeké 14 éves korában jegyezte fel: „már elég idős ahhoz, hogy ismerje a mérlegelés szó jelentését”. Mather minden gyermekéről írt. 11 éves Samuel fia esetében azon tűnődött: „Mivel gazdagítsam az elméjét?”. Pár hónap múlva már döntését rögzíti: „idejekorán beszélgetek Sammyvel a földrajz, csillagászat és történelem alapjairól, hogy elméjét a gyermeki kor együgyű időtöltései fölé emeljem.”

A XVII. századot a pedagógiai szakirodalmak úgy emlegetik, hogy a gyermekektől koraértettséget várt el. Ennek egy ellenpéldája John Evelyn (1620–1706), ki azt mondta a kortársai közül kiemelkedő képességű öt-

éves fiának, hogy egy bizonyos könyv meghaladná értelmét. Vajon ma tudna-e így mérlegelni egy olyan szülő, kinek gyermeke az IQ-klub tagja, kit széles tömegek ismernek és az a szenzáció, hogy megint valami extrém dolgot tett, olvasott, mondott. Pedig ugyanúgy kiemelkedő volt (s mai nap is annak számítana) Evelyn kisfia is. Naplójában leírja a gyermek „görög nyelv iránti furcsa szenvedélyét” „furcsa, ...fogékony és kivételes érdeklődését a mesék iránt”, „a Szentírás meghökkentő ismeretét”. Felismeri, hogy fia ismeretei meghaladják „korát és tapasztalatait”, „ilyen gyermeket nem láttam még”. Ezért is becsülendő, hogy nem kényszerítette gyermekét képességei meghaladására, bizonyos könyveket még túlságosan nehéznek vélt.

Több napló is bizonyítja, hogy a szülők és gyermekeik között igen jó kapcsolat volt, élvezték a közösen töltött szabadidőt, örömként élték meg gyermekeiket. Alexander Brodie (1616–1683) „földi örömeiként” emlegeti gyermekeit. Egy másik apa Green (1675–1715) például gyakran ment halászni három fiával. Martindale (1623–1686) pedig büszkén (a mából nézve talán kissé félre is értve a helyzetet, s apai büszkeséggel felnagyítva azt) írta le kétéves fiáról, hogy az elzavart egy borjút, mely a többi gyermeket riogatta. „Nem hiszem, hogy száz ilyen korú gyermekből akár egy meg merete volna tenni.”

A gyermeknevelés mint felelősség, a sokszor bennünk is megfogalmazódó gondolatok: „vajon jól tettem-e?” vagy „igyekszem őket minden rossztól megóvni”, azaz a gyermeknevelés nem könnyű feladat fogalmazódik meg több naplóban is. Byrom (1692–1763) ezt írja: „Nagyon is érdekel gyermekeim egészsége és viselkedése, boldogságuk közéről érint, és annyi veszély leselkedik rájuk, hogy mind kivédeni lehetetlen.” Newcome (1627–1695) a gyermeki elégedetlenségtől tartott. „Azon tűnődöm, milyen csapások sújthatják a szülőket gyermekeik mián. Istenhez könyörgünk, ha ez az akarata, mentsen meg minket az ilyen szenvedésektől, ha úgy látja jónak. 1. Gyermekeim legyenek egészségesek, óvja meg őket a nyomorúságos és fájdalmas betegségektől. 2. Ha Isten jónak látja, ne haljanak meg fiatalon, idő előtt. 3. Ne legyenek élőhalottak, bántó engedetlenségükkel ne okozzanak nekünk szenvedést és megpróbáltatást.” Félelme igazolódott, melyet feljegyzései is bizonyítanak, mivel egyik gyermekének viselkedésén állandóan feldühödött.

Egy másik apa Richard Newdigate nevelési módszere pedig az volt: „kedvesen bánt a gyerekekkel”.

Vannak kik időnként nehezen viselik el gyermekeik „rakoncátlankodását”. Fry (1780–1845) így írt erről: „Olykor úgy érzem, mélyponton vagyok, és ezt szeretett gyermekeimnek köszönhetem. Változékony hangulatuk próbára tesz.” „Gyakran érzem úgy, hogy rossz anyjuk vagyok drága gyermekeimnek”.

A gyermek mint öröm forrása több szülő naplójában is megjelenik. Benjamin Silliman (1779–1864) kisljáról írja – csak örömet okoz szüleinek”. Martha Bayard (1769–?) egy a családjától hosszabb ideig való távollét után hazatérve írja: „Mivel számítottak ránk, a Gyermekek fent volt, Papájával szaladt elénk az ajtóhoz, szívemet soha nem töltötte el még erősebben az anyai szeretet és az öröm érzése, mint abban a pillanatban, amikor őt a keblemhez szorítottam – szólni sem tudtam; a drága csöpp-ségből kitört a sírás, amikor látta megindultságomat, kicsiny karjai körbefonták nyakamat, rimánkodott hagyjam abba a sírást, mert együtt vagyunk.” Ezt a jelenetet talán mi is leírhattuk volna, egészen biztos, hogy hasonló helyzetet már többen is megéltünk.

Arról is vannak feljegyzések, amikor a gyermekáldás nem adatott meg egy családnak, miként csodálkoznak rá örökbefogadott leányuk értelmének „nyiladozására”. „Ez a kis portéka nap mint nap közelebb férkőzik a szívemhez... felfogóképessége jóval megelőzi éveit számát, emlékezete tartós, érzékenysége magával ragadó”.

Agyereknek egészségéért való aggodalom örök szülői érzés. Byrom (1692–1763) azon tűnődött, hogy „Csak ne hogy csupasz nyakkal menjenek ki a hidegbe! Biztosra veszem, hogy a gyógyfüvek, gyökerek (ma talán a Plusssz? [megjegyzés tőlem]) és gyümölcsök alkalmanként, és a jó házi kenyér, a vizes zabkása, a friss tej stb. a legkiválóbb étel a számukra, italnak pedig a víz és a tej, a bor, a sör, a meleg aludttej (sörrel és borral és fűszerekkel keverve), vagy bármiféle ital a maga természetes vagy finomított változatában, amikor csak alkalmuk nyílik rá”.

Egy fiatal anya Shippen (XVIII. sz.) kislánya betegsége idején így ír: „Kisbabám, Istennek hála, nagyjából rendbe jött. Hat napon át olyan beteg volt, hogy már lemondunk az életéről. Odaadón ápoltam – egy óránál hosszabb időre sosem hagytam magára – jaj, mit szenvedtem! Néhány órán át azt hittem, a halálán van – kifejezhetetlen, hogy mit éreztem – én magam is beteg voltam a kimerültségtől és kialvatlanságtól, Mama együtt érzett velem és szívesen magára vállalta volna a gondokat, de én nem hagytam.”

Naplóírók közül sokan gyászolták gyermekeiket Byrom, Evelyn, C. Mather, aki mély gyászát így rögzítette naplójában: „Könyörögtem,

könyörögtem, hogy ne kelljen kiürítenem a szenvedések keserű poharát, és ne haljon meg e bájos gyermek ... Halála előtt arra kért, imádkozzunk együtt, ezt fájó, de beletörődő szívvel megtettem, és az Úrnak ajánlottam a gyermeket... Uram, porig vagyok sújtva, enyhíts kínjaimon." Ward (1841–1931) tizenegy hónapos fia halála után ezt írta: „Nem részletezem hosszan a szívünket összeszorító bánatot és könnyeket. Nem írom le a hátrahagyott úrt. E kis napló feladata csupán a hideg tények rögzítése.”

Az anyagiak biztosítása is komoly aggodalmat váltott ki. Voltak, kik azzal foglalkoztak, hogy gyermekeik nevelésére elegendő pénzt teremtsenek elő. Mary Cowper (1685–1724) például alacsony tétben kártyázott: „Csak kötelességből játszottam, nem kedvtelésből, és mivel négy gyermekem van, senki el nem ítélte, hogy a kedvükért takarékoskodni kívántam a pénzemmel.” Newcome folyton reménykedett: „Nem teszek szemrehányást azért, mert nem tudom ellátni családomat (merthogy ez az örökös félelem bujkál bennem: hogy meghalok, és semmit sem hagyok feleségemre és gyermekeimre).”

Ezen szülői attitűdökből a XX. és biztosan állíthatom a XXI. században is mindegyik jelen van/jelen lesz. A kiemelt idézetek bizonyítják, hogy a szeretetelli szülői gondolkodásban minden korban ugyanazok az elemek jelennek meg, mint: gyermekekkel való játék, foglalkozás vagy együtt tanulás, szabadidő eltöltése, a közös bánat feldolgozásában a gyermekek segítése, biztonság nyújtása és a hit okos átadása. A visszatekintés is erősítsen minket abban, hogy az örökörvényű szülői magatartásmódok a szeretet és a hit minden időben átsegítik a családokat a nehéz nevelési időszakokon. Ezeket nem söpörheti el sem divat, sem technikai forradalom, sem a média. Minden időben tanuljunk meg bízni saját magunkban és a Gondviselésben.

Czigány Enikő

Felhasznált szakirodalom

A gyermekkor története. Szöveggyűjtemény. (szerk.: Vajda Zsuzsanna és Pukánszky Béla) Eötvös József Könyvkiadó, 1998.

Századvégi gondolatok

1899–1999.

1899.

A Buda környéki kicsiny asztalosműhelyben már egyedül csak a mester dolgozott. Két segédjét a közelgő ünnepek miatt órákkal ezelőtt hazaküldte. Karácsonyra megígért munkáit mindenképpen szeretne volna befejezni, ezért is maradt még műhelyében, ahol a kész bútorok fényezését javíttatta. A mester sohasem volt teljesen elégedett önmagával, munkáiban mindig talált valami hibát, amit helyre kellett hoznia. Nem volt óra a műhelyében, mostanság korán is sötétedett, de biztos volt benne, hogy ma is pöröl vele az asszony a késői elmaradásért. Nemrégiben még azzal is megfenyegette, elvállik tőle, ha így megy tovább, és nem törődik a családdal. Nem nagyon hitt a fenyegetésnek, a környezetében még senki sem hagyta el a családját. Városban, ott igen, már hallottak ilyen esetről, de ilyen szegényt itt a faluban nem lehetett elviselni.

Még hogy elmegy az asszony?

Tényleg többet kéne törődni a családdal, a gyerekekkel – gondolta –, akik apjukkal csak a vacsoránál találkoznak. Ha gyerekeire gondolt, mindig összeszorult a szíve. Büntudatát azzal próbálta eloszlatni, hogy megmagyarázta magának, mennyire jól jön az a plusz pénz a három állandóan éhes gyermek ételmezésére, a tanítás egyre növekvő költségeinek fedezésére.

A helység mennyezetéről vékony dróton, árván függő villanykörte ragyogó fényén megvillant a frissen politúrozott bútor.

A községbe nemrégiben vezették be a villanyt, a legtöbb házban azonban még petróleummal világítottak. Hiába, nagy úr a megszokás, még a tehetősebbek is idegenkedtek a villanytól, míg a szegényebbek egyszerűen csak szűgyelltek rücsstelenségüket, és ezért saját maguknak is hazudva hirdették, mégis csak jobb a megszokott petróleum vagy a gyertya.

A mester letette kézfűrészt, munkától kicserzett, megviselt kezével megtörölte izzadt homlokát, s arra gondolt, mennyire más élete lett volna, ha fiatalon özvegyen maradt édesanyja tanítatni tudja.

„Jézusom, hiszen ma holnap itt az új század, a huszadik!” – villámlott belé a felismerés, és most érezte először, hogy milyen szerencsés csillagzat alatt született. Keveseknek adatik meg, hogy századfordulón köszönthetik az újesztendőt. A márciusi forradalom napjaiban született, nemrég töltötte be a félszázadik esztendőt. A nehézségek ellenére még jól bírta a munkát. Néha panaszkodott csak a feleségének fájó ízületei miatt, reggelente alig tudott lábraállni, de mire felöltözött, rendszerint már el is felejtette az egészet.

Kamaszkorában elhunyt édesapjának képét már-már alig tudta felidézni, sajnos róla nem maradt fénykép, akkoriban fotográfus nem volt még a környéken. Azzal próbálta a felejtést ellensúlyozni, hogy napjában többször, tudatosan próbálta régen elhunyt szeretteit emlékeiben felidézni.

Mit hoz a következő század? Bizonyára minden más lesz, a technikai fejlődés remélhetőleg legelőször a szegénységet szünteti meg, az orvosi ellátás színvonalának emelkedése pedig majd a szenvedők gyötrelmein segít. „Az ember talán 150 évig is el fog élni?” – kérdezte magát, de ezt maga sem hitte komolyan.

Viszont szilárdan hitte, hogy a közlekedés fejlődésével olyan világ köszönt le ránk, hogy minden ember – még olyan is, mint ő – be tudja majd utazni a világot.

Valóban, öregségemre talán én is elutazhatok végre pár hétre családommal pihenni, de jó is lenne Karlsbadban kiáztatni fájó csontjaimat – gondolta.

Gyermekkorában már utazott egyszer vasúton, azóta sem feledte a gőzmozdony semmi másra nem hasonlítható hangját, a sínek zakatolását.

Befejezte az utolsó karosszék fényezésének javítását. Akkurátus mozdulatokkal elrendezte öreg szerszámain, amit még talán nagyapja is használt. Komótosan átöltözött, majd kopott télikabátját felvéve kinyitotta az ajtót. Orrát megcsapta a csípős december esti levegő, átöblítette a sellaktól, enyvtől és fűrészporthoz megfáradt tüdejét. Az égen szikráztak a csillagok. Valami transzcendens, nem megfogható, kimondhatatlan érzés kerítette hatalmába. Egész testében érezte a végtelen világögyetemet és az ember törpességének ellentmondását.

1999.

A délbudai családi ház dolgozószobájában még ég a villany. Meglehetősen későre jár, a középkorú matematika tanár az aznapi utolsó magántanítványát egrecirozza.

A félnyelcas híradót ma sem fogom látni, gondolja, de sebj, nyugtatja magát, majd a második kiadást az ágyból megnézem.

Sokszor tervezte így, de legtöbbször az lett a vége, hogy rendre elaludta kedvenc műsorát, ami nem is csoda, a reggeltől estig tartó gürcölés estére kivette minden erejét.

A felesége ma is – mint ilyenkor szokott – többször benyitott a szobába, s jelentőségteljes pillantásokkal adta férjeura tudtára, most is neheztel a késői elfoglaltságért.

Jól tudta az asszony, milyen nagy szükség van az otthoni tanításból származó fekete pénzre, csak a pedagógusi fizetésükből nem tudnának rendesen megélni. Az érettségire készülők kisleány megérezhette tanára szokottnál nagyobb fáradtságát, zavartan magyarázta, nem lenne baj, ha ma kicsit rövidebb lenne a matekóra. A tanár egyáltalán nem tiltakozott. Más alkalommal mindig kikísérte tanítványait, most fáradtan utána szólt: „Csak csukd be magad után az ajtót!”

Órájára nézett, örömmel konstata, hogy még elcsíp valamennyit a híradóból. Ösztönösen nyúlt a távirányító után és bekapcsolta a televíziót. Felesége kedvetlenül tette elé a vacsoráját, s ahogy a párizsis zsemlebe beleharapott, éles fájdalom hasított fogsorába.

Ja, igen a fogaim! Rendbe kéne hozatni, most már tovább nem halogatható. De iszonyatos pénzekről beszélnek – s magában számolta, hány tanítványt is kell átszervezni a pótvizsgákon fogai újjávarázslásának érdekében.

Nem ő volt a tanári karban a legszegényebb, tegnap alig tudta az iskola ebédlőjében az utoisó falatokat lenyelni, amikor látta, hogy a nála tíz évvel fiatalabb kollégája csak a köretet eszi meg, a kis szelet húst gondosan szalvétába csomagolva hazaviszi a feleségének. Ilyenkor az étel mindig megkeseredett a szájában, pedig mindenki tudta, a tantestületben többen vannak, akik hó elején csak azért nem fizetnek be ebédre, mert nincs mi-ből, ennek ellenére soha nem panaszkodnak, szégyellik, palástolják pénztelenségüket.

A televízió híradója közben egy filmszertíval győztes rövidfilmjét melta. A számára nem túl szimpatikus műsorvezető megdöbbsentő adatokat közöl.

„Hazánkban jelenleg legalább 150 000 gyermek alultáplált és tízezer felett van azok száma, akik egyenesen éheznek.” Először arra gondol, rosszul hall, azután eszébe jutnak azok az előadások, melyeket neves közgazdászok tartottak az utóbbi esztendőkb. Itt hallotta először, hogy napjainkban a

világon legalább annyi ember nyomorog és éhezik, mint amennyi száz éve élt összesen ezen a sárgolyón.

„Jezusom, hiszen már csak pár nap és kettessel kezdődik a keltezés, mindjárt átmegyünk a harmadik évezredbe” – gondolja.

Mit hoz a harmadik évezred? Megszűnnek-e a betegségek? Jobb jövő köszönt-e majd reánk?

Szeretné hinni és remélni, hogy igen. Pedig tökéletesen tudja, hogy a fenntartható fejlődés elmélete pusztán fikció, az emberiség életszínvonalának egyre nagyméretűbb polarizálódása ellen jelenleg nincs orvosság. A közgazdászok tanácstalanok. Hiú remény, hogy a társadalom egyre jobban leszakadt széles rétegei, akár csak egyszer is, külföldi nyaraláshoz, pihenéshez jussanak.

Hogy ez mégis bekövetkezzék, egy új szellemű embernek, egy új morálnak kellene megszületnie a Földön.

Születnek-e majd ilyen egyéniségek? Ha igen, tudják-e pozitívan befolyásolni az egyre jobban elanyagiasodó, önző világunkat. És ezekben a születendőekben lesz-e akkora erő és így lesz-e akkora hatásuk, hogy mauguk mellé állítsák a botladozó embermilliókat?

Vagy az emberiségen már csak egy új Megváltás segítene?

Süsmegh László

FELHÍVÁS!

Az elmúlt években többször gazdagodott albertfalvi templomunk, 1998-ban két zászlótartó oszloppal, idén búcsúkor pedig új haranggal. Méltó lenne a jubileumi szent Évhez és Magyarország 1000 éves államiságához, ha a 2000. év sem múlna el gyarapodás nélkül. Az évfordulók az idő múlására is figyelmeztetnek bennünket, ezért volna időszerű az Albertfalvi Templom tornyára egy korszerű, messziről látható óra felszerelése.

A nemes terv megvalósítása érdekében tisztelettel fordulunk az Albertfalvi Egyházközség hívehez, valamint magánszemélyekhez és vállalkozókhoz, hogy támogassák kezdeményezésünket. Bizunk benne, hogy a jubileumi 2000. év Szent Mihály napjára óra kerül Plebáriad templomunk tornyára.

Tisztelettel az „Óra Bizottság” tagjai:

Bató András, önkormányzati képviselő

Kiss Gábor, az A.K.T.K. elnöke

Kristóf József, önkormányzati képviselő

Süsmegh László, az A.K.T.K. alelnöke, iskolagazgató

Prohászka

Egy ma is aktuális gondolkodó

Idén száz esztendeje, hogy Prohászka Ottokár a hazai és nemzetközi katolicizmus nagyformátumú püspöke megtartotta első lelkigyakorlatát az Oltáregylet rendezésében a pesti angolkisasszonyoknál.

Három évvel később, az akkor már Konferenciabeszédnek nevezett előadásokat Pesten az egyetemi templomba vitte, és ott tartotta évenkénti rendszerességgel egészen haláláig.

Ki volt ez a hihetetlen munkabírással, zseniális ésszel megáldott, vallásbölcsező, író, misztikus apostol, aki korát legalább egy évszázaddal előzte meg?

Morva származású, osztrák katonatiszt (Bach-huszár) apa és németajkú svájci anya gyermeke, aki életének első éveiben anyanyelvén, azaz csak németül beszélt és később Losoncon, a kálvinista gimnáziumban tanult csak meg – szép palóc tájszólással – magyarul.

A katonaságtól leszerelt és pénzügyőrré átképzett édesapját általában többször áthelyezik, így a fiú később tanul a nyitrai piaristáknál és a kalocsai jezsuitáknál is. Az érettségit az esztergomi kisszemináriumban teszi le, évfolyamelsőként, kitűnő eredménnyel. Hét év: római tanulmányok után doktorátussal és hatalmas műveltséggel érkezik haza, ami érthető, ha ismerjük, hogy a Collegium Germanico-Hungaricumban egy földél alatt lakik a természettudományok, a társadalomtudományok, a bölcselet valamint a teológiai tárgyak legkiemelkedőbb olasz és német szaktekintélyeivel.

Akkoriban sokat foglalkoztatja a gondolat, hogy belép a Jezsuita rendbe, de megmarad a szentignáci szellem iránti mély vonzódásnál. Pappá szentelésének tizedik évfordulóján jelenik meg XIII. Leo pápa programja, a Rerum Novarum apostoli körlevél, mely enciklika a munkások helyzetéről szól, mintegy kitérve a kapukat a modern szociális gondoskodás és művelődés felé. Felismerve az enciklika nagy jelentőségét, megjelenése után Prohászka nemsokára lefordítja magyarra.

A diadalmas világnézet a Modern katolicizmus és több más művében keményen elítéli a bolsevizmust, a marxizmust, a szektás ateista szociáldemok-

ráciát, a liberalizmust, a vadkapitalizmust, a polgári dekadencia különféle formáit, de a formális kereszténységet, vagy a „privát” katolicizmust is.

Nyugodtan tekinthetjük őt a keresztényszociális tanítás apostolának, aki szinte „szentferences” lelkesedéssel és meggyőződéssel írja 1897-ben „félre az úrpapokkal: adjatok egyszerű, igénytelen, de drága lelkű apostolokat”. Ő maga is megpróbálta emberibbé, közvetlenebbé tenni a püspöki aulák akkor személytelen hivatali jogviszonyra épülő stílusát.

Szerénységére, egyszerűségére mi sem jellemzőbb mint az alábbi kis anekdotaszámba menő történet. Székesfehérvári püspökké való kinevezése után, téli hideg estén, a vasútállomástól gyalogszerrel érkezett a püspöki palotába. Csengetés után a ház gondnoka nem ismerte fel és nem akarta beengedni az épületbe, mert nem tudta elképzelni, hogy egy valódi hús-vér püspök akkoriban „asszisztencia” nélkül, hintó nélkül érkezzen új állomáshelyére. Prohászka személyiségének legvonzóbb sajátossága, hogy mindig kész az önkritikára és a „korrektúrára”. Az új püspök kinevezése után is tovább folytatta országos méretű missziós tevékenységét, ami miatt ellenfelei megpróbálják lehetetlenné tenni, kezdik terjeszteni azt az alaptalan hírt, hogy elhanyagolja kötelező hivatali adminisztrációit és egyházmegyéjét magánlevelekkel kormányozza. Ellenfelekben pedig nem volt hiány.

Személyisége megosztotta az akkori püspöki kart. Samassa egri érsek például Prohászka kinevezése után lakonikusan közölte vele „Én magát indexre fogom tétetni”. Ígéretét hamarosan be is váltotta!

A régi és az új egyházi szellem csatája volt ez, az a feszültség, ami a konzervatív és a modernistának nevezett irányvonal képviselői között feszült. 1911. júniusában Róma végül három művét indexre teszi. Prohászka magát az indexre tételt méltósággal viselte, úgy fogadta mint intést, hogy ne az addigi szellemi irányban dolgozzon tovább.

Konzervatív ellenfelei azt is a szemére vetették, hogy mindenütt kö-



vetkezetesen sürgette, ne hideg dogmák, hittételek legyenek előttünk, hanem azoknak eleven életté kell válniuk bennünk, tetteinkben, érzelmeinkben, egész életünkben. Az egyházban azért harcolt, ami sok esetben csak a II. Vatikáni zsinat után lett természetes és elfogadott.

A századfordulón égetővé vált a földkérdés megoldása. Földreform nélkül már működésképtelen volt a magyar mezőgazdaság. Prohászka mint mindenben, ebben a kérdésben is élesen lát. Szó szerint idézzük elképzelését a kérdésről.

„Végleges meg nem értése volna a nemzeti érdekeknek, ha a rengeteg s ez idő szerint jól föl nem osztott földbirtokot továbbá is meghagynók mai tagozatlan tömegében, s anélkül, hogy valakinek is a vagyonát elkoboznók, nem juttatnánk földet azoknak, kiknek nincs. Nem kifosztásról, nem szekularizációról van itt szó, hanem földreformról: s van Magyarországon sok-sok birtok, melyet szívesen átadnának földbérlet- vagy földparcellázó szövetkezeteknek, ha ilyenek alakulnának s biztosítékot nyújtanának a birtokelosztás reális foganatosítására.

Hogy azután azt hogyan nevezik, vajon kisbérleti szövetkezeteknek vagy örökbérletnek, az nekem mindegy: de az már nem mindegy se nekem, se másnak, ha ezer meg ezer holdat épp vezető magyar politikusok kereskedelmi és nem kereskedelmi bankoknak adnak át, vagy ha nagybirtokokat nagybérlet s gyárosok vesznek meg, mikor ugyanazokat a nagybirtokokat ugyanazon vagy még nagyobb áron, teljes biztosíték mellett száz meg száz magyar családnak adhatnák át, s a végtelenbe elvesző majorok helyén magyar falvak tornyai hirdetnék az új kultúrát. De hát, míg a kormányoknál jobban csik latba a pénz, mint az élet, s többet nyom és bír a bank mint a nép, addig ezek a megsóhajtott magyar faluk és tornyok még csak a karácsonyi béke programján lesznek kipontozva, de senki sem építi fel azokat.”

Súlyos, igaz, most is aktuális szavak, nyugodtan akár ma is olvashatnánk a fenti gondolatokat valahol.

Végezetül nem kerülhetjük meg azt a kérdést, amiért balról a legtöbben támadták, antiszemita volt-e Prohászka? Kifejezései valóban sokszor élesek és akik „csomagolva” szokták meg az igazságot, azok számára lehet, hogy bántók is. De csak az csodálkozik, aki nem ismeri „az igazat mondd, ne csak a valót” mondást, és aki nem olvasta a zsidó származású Marx tudományos fejtegetéseit, ahol pl. ilyesmiket ír: „Mi a zsidóság világi alapja? A gyakorlati szükséglet, a haszonlesés. Mi a zsidó világi kultusza? A ku-

fárgodás? Mi a világi istene? A pénz.” (Karl Marx: A zsidókérdésről. Bp. 1903. Ford. Csizmadia Sándor) Érdekes, az elmúlt 50 esztendőben Marx tanulmányait, gondolatait nem nagyon publikálták. Prohászka valóban nem kerülte meg a kényes kérdéseket. De az is biztos, hogy senkit sem üldözött, vagyonától, életétől nem akart megfosztani senkit sem azért, mert zsidó. Ma legalább úgy a szőnyeg alá lehet söpörni kényes kérdéseket, mint száz évvel ezelőtt. De tudjuk, a meglévő, de kimondatlan problémák maguktól nem oldódnak meg.

Toleranciára egyébként oly büszke, liberális, kommunista ellenfelei, Faludi György a későbbi koszorús költő vezetésével, még halála után húsz évvel is rúgnak egyet bele, a Károlyi-kertben ledöntik szobrát, a háromalakos Prohászka emlékművet, Fülöp Elemér alkotását. Legnagyobb örömünkre a könyvesboltok polcain újra megjelennek művei. Fiatalok és idősök most talán újra olvassák és felismerik benne a látnoki génuszt, aki száz évvel ezelőtt, messzire látón a jövőt is érzékelte, és a XX. század, sőt további századok bajaira is eszmei és gyakorlati irányt tudott mutatni.

Így, az ezredforduló tájékán Prohászka-t olvasva felvetődik a kérdés, van-e ma katolikus közéletünk szereplői között olyan formátumú egyéniség, aki a harmadik évezred kihívásaira úgy tud választ adni, s utat mutatni, mint tette azt Prohászka Ottokár.

Sümegh László

TOVÁBBTANULÁSI LEHETŐSÉG

A Szent Margit Gimnázium (1114 Budapest, XI. kerület, Villányi út 5-7.) felvételt hirdet 3 hetedik és 3 kilencedikes induló osztályába. Részleteket a portán megvásárolható tájékoztatóból illetve telefonon a titkárságról lehet megtudni. Telefon: 4 665 883.

Sümegh László igazgató minden csütörtökön 14 és 18 óra között tart fogadóórát. (Telefon: 4 666 736)

Az elmúlt években többször változott és most meglehetősen bonyolult felvételi rendszer miatt mindenképpen ajánljuk a kedves szülőknek az alapos tájékozódást.

Télidő lévén...

Assisi Szent Ferenc legendáiból

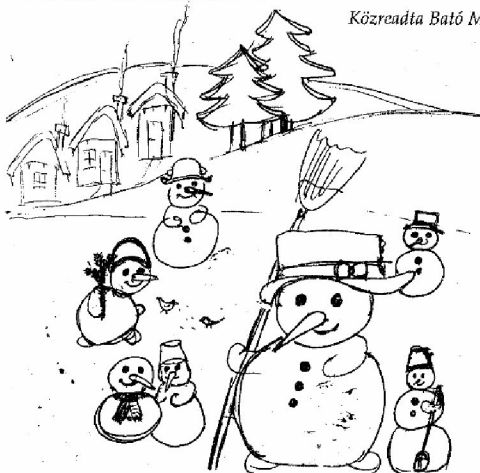
Tudta a Kisértő, hogy Ferencet vagyonnal, hatalommal, sikerekkel hiába csábíthatná. A szeretet felől támadta tehát: az emberi vonzalom és a füstölő kémények hívogató képeivel.

Szentünk humorral felelt meg a Kisértőnek. Télidő lévén, az udvaron hét hóembert csinált. Egy nagyobbat: – ez lesz a feleség; meg hat kicsit: – ezek a gyerekek.

Nosza, Frater Ferenc – szólt aztán önmagához –, ruházd fel és tartsd el őket! Ha pedig erre nem vagy képes, örülj, hogy Isten szolgálja lehetsz.

A Kisértő hosszú orral távozott.

Közreadta Bató Márta



Jubilálunk

Az utóbbi időben nagyon megélnékültek a viták: mikor ér véget a XX. század és mikor kezdődik a XXI. illetve mikor lépünk át a második évezredből a harmadikba. Arról pedig, hogy pontosan hányat is frunk, ha Jézus születésétől számoljuk az éveket, egyértelmű a bizonytalanság: 6 vagy 7 év az eltérés.

Megindult a visszaszámlálás, nemsokára bekövetkezik, hogy az évszám nem 1-sel, hanem 2-sel fog kezdődni. Ez lesz a látványos nagy váltás. Erre készül mindenki, vagy legalábbis erről beszélnek állandóan. Készülről valójában szó sincs, hacsak a miénkről nem. Az automata rendszerek átál-lási problémáin kívül az egész semmit sem jelent, csak felfokozott várakozást. Hisztéria 2000, világvége, új korszak... Változik egyáltalán majd valami!?!? Tulajdonképpen semmi. Csak annyi, mint máskor. Már most látom a családott arcokat. Újabb bizonyítéka lesz ez annak, hogy a legnagyobb dolgokkal sem tudunk mit kezdeni örmagunkban, Isten nélkül.

Mindez a hívő ember számára lényegében teljesen közömbös. Hiszen ha a végtelenhez mérjük magunkat, ismerjük a léptéket: „az Úr előtt egyetlen nap, mint ezer év”. A módok és az időpontok nem ránk tartoznak, ha Jézus sem ismerte, mi miért akarnánk tudni...

Az egész élet egy nagy pillanat, hiszen csak a jelen a miénk. Számunkra minden pillanat Jubileum, azaz ujjongás. Az igazságban gyökerező, szeretetben bontakozó ünnep. Kétezer éve minden pillanat kettős jubileum, kétszeres ok az örvendezésre: Isten miatt és magunk miatt. De ez a kettő olyan szorosan összetartozik, hogy tulajdonképpen egy: úgy szerette Isten a világot, hogy emberré lett értünk. Ez az üdvösség pillanata, ha hiszem és aszerint cselekszem, itt és most. Nem máshol, nem máskor, nem feltételes módon és jövő időben, nem „de...”, „majd...”, „ha...” és „bezzeg az ő helyében...”. Csak a pillanat a miénk, de az örökre. Az örök élet pillanata, mert ha végre tényleg komolyan vesszük, amit Istentől kaptunk, akkor átlépünk az örök életbe. Akkor végképp nem köt, aminek amúgy sincs jelentősége.

Amióta Isten Fia emberré lett, minden megváltozott, végső értelmet nyert. A pillanat értékessé, szentté lett. Isten országa egészen közel jött hozzánk, olyannyira, hogy föl sem tudjuk teljesen fogni, el sem merjük

egészen hinni, komolyan sem tudjuk állandóan venni. Isten országa jelen van közöttünk, gyenge és kiszolgáltatott formában, mégis növekedőben, mint a betlehemi Kisded. Sérthető, semmibe vehető, látszólag kisajátítható, de valójában nem mozdul, nem változik, mert maga az öröklét. Ha egy pillanatra a miénk, és a következő pillanatra is a miénk, mindig a miénk, egészen a miénk, azaz mi az Övéi vagyunk.

A szeretet, amely meglátogatott minket, hogy immár mindvégig velünk lakozzék, amely mindent legyőz, és „tengernyi vizek sem tudják elsodorni” mégis, egy pillanat alatt odavan, mert törékeny és kiszolgáltatott, ránk bízta magát, a mi „jelen-létünk” függvénye.

Adjuk azt, ami a miénk, a jelenünket és a létünket, azaz önmagunkat, hogy megkapjuk azt, Aki még jobban, teljesen a miénk akar lenni, mert Ő maga a szeretet. Nyissuk ki a kapukat, tárjuk ki a szárnyakat, s hagyjuk úgy. Ne mondjunk nagyokat: „a következő évezredre”, „a következő századra”, ne fogadkozzunk így: „egész életemre”, „erre a rendkívüli Újszentendőre”. Elegendő a következő pillanatra, az éppen bekövetkező pillanatra, erre a pillanatra ...

Ünnepeljünk tiszta szívvel, ujjongjunk, mert a jelen számunkra „az Őr kegyelmének ideje”. Itt és most... Csakúgy mint eddig és reméljük más-képp mint eddig... Legyen hát a 2000. év valóban Nagy Jubileum, egyetlen örömdetes pillanat. „Dicsőség a magasságban Istennek és békeség a földön a jóakarató embereknek...”

Varga János káplán



In memoriam Csöndör György

Tisztelt egybegyűlt gyászolók!

Megrendülten és végtelen szomorúsággal állunk itt Gyuri barátunk előtt. Pár héttel ezelőtt nem gondoltuk volna, hogy a közeljövőben Gyurit utolsó útjára, édesapja mellé kísérik majd.

Kedves Gyuri barátom. Hihetetlen, hogy itt hagytál bennünket. Csak az emlékek, a barátság fátyolos képei maradtak utánad. Ma már csak az emlékek vannak velünk. A közös élményeket már soha többet együtt nem tudjuk felidézni. Azt, mikor a hetvenes évek legelején Maklári István atya ministráns gyűlésén Albertfalván együtt izgultunk, együtt drukoltunk az érettségizőkért. Te is köztük voltál. Ma már odafentről te segítesz mindazoknak, akik valamilyen vizsga vagy feladat előtt állnak.

Beszélgéseinkkor, az utóbbi években ismét és ismét szóba került, hogy megismételünk néhányat korábbi közös kirándulásainkból. Elmegyünk a Vértesbe, barangolunk a Börzsönyben. Már tudom, nem fogunk itt a földön közösen barangolni. Nem fogunk a kirándulás végeztével hazafelé lehuppanni egy vonat ülésére, hogy aztán elbeszélgezzünk a nyomdáról, a mozdonyokról, az akkori könnyűzenei együttesekről, az élet dolgairól. Te már az égi vonaton utazol. Te szálltál fel az albertfalvi barátok közül elsőnek az égi expresszre. Ki tudja, mi mikor fogunk csatlakozni hozzád.

Együtt játszottunk templomi betlehemes darabban, együtt mondtunk verset amatőr irodalmi összeállításon. Keglevich István atya idejében szerepeltünk közösen húsvéti passiójátékban. Együtt rendültünk meg Szűz Mária bánatának láttán. Te most már nem idelent a földi világban vagy társunk. Te már odafentről segítesz, odafentről súgysz nekünk.

Könyvespolcomon ott sorakozik néhány könyv, melyeket Tőled kaptam. Mutattad, a Te kezed nyoma, a Te munkád is benne van. Ha majd ezeket a könyveket ezután leveszem a polcra, nem fogom tudni olvasni, nem tudom majd nézegetni őket. Szemem előtt a képek és a betűk helyén te leszel.

Kedves Gyuri! Köszönöm, hogy esküvőmon ministráltál. Sajnos nem adatott meg, hogy ezt a nemes, baráti gesztust viszonzhattam volna.

Különös a sors. 1986 őszén az albertfalvi egyházközségi képviselőtestületi ülésről együtt mentünk haza. Szomorún kívántam részvétet neked

édesapád halála miatt. Egy hét múlva az én édesapám is váratlanul itt hagyta családját, s teremőjéhez költözött. És akkor meghatódottan, te kívántál nekem részvétet. A kettőnkét ért közös tragikus csapás, az édesapá elvesztése a diákkori barátságot megérlelte és felnőtt férfiak barátságává avatta. Ezért fáj nekem nagyon távozásod.

Fáj a távozásod. És vádoló magam. Mert rohanó világunkban nem jut elég idő a barátira, nem jut elég figyelem embertársunkra. Észre kellett volna vennünk, hogy az utóbbi években magányosan tetted meg sétáid. Talán segíthettünk volna.

Kertünkben, a kapu közelében két hatalmas, gyönyörű ezüstfenyő áll délcegen. Picikék voltak, mikor majd húsz évvel ezelőtt édesapámmal ültettük őket. A faültetés közben meglátogattál bennünket édesapáddal. Megbeszéltük négyesben, közösen megvitattuk, hogy milyen nehéz fenyőfát átültetni, hány és hány elpusztul, milyen nehezen ered meg új helyén a büszke fenyőfa. Tán még fogadást is kötöttünk, hogy megfogannak-e a piciny fák. A húsz év alatt minden alkalommal, mikor elmentem, napjában többször is, a ma már két sudár fenyőfa mellett, a faültetés története eszembe villant. Élesen láttam azt a régi napot, édesapád és édesapám alakját.

Haláloed óta könny szökik a szemembe, mikor elmegyek ott. Most már Gyuri, a te alakod is az emlékképek között van.

Nyugodjál békében!

(Kiss Gábor búcsúztatója 1999. november 29-én hangzott el Csöndör György temetésén)

Beszámoló

*az Albertfalvi Don Bosco Iskola Alapítvány 1999-ben
kapott támogatásairól*

Kedves albertfalvi hívek, támogatóink! Ezúton szeretnénk írásban is megköszönni az Önök áldozatkészségét, amellyel az alapítvány céljait segítették. Önök, akik 1999-ben a törvény által biztosított jogukkal élve az adójuk 1%-át az Albertfalvi Don Bosco Iskola Alapítványnak juttatták, biztosítják, hogy a rászoruló gyermekeink tankönyvtámogatásban részesülhetnek, tábori támogatást kaphatnak, egyéb, tanulással kapcsolatos segéd-

eszközök beszerzésére jut lehetőség, továbbá tudunk az elmaradott gyermekek felzárkóztatására is támogatást adni.

Az APEH 1999. október 25-én kelt levelében tájékoztatást kaptunk arról, hogy az Önök 1%-ából az alapítvány 1. 154. 586 Ft támogatásban fog részesülni.

Köszönetünk mellett – a korábbi gyakorlatnak megfelelően – az iskolaév végén részletesen tájékoztatást adunk kedves testvéreinknek, az albertfalvi egyházközség hívő közösségének az említett összeg felhasználási módjáról, elosztásáról, és egyben kérjük, hogy továbbra is támogassák alapítványunkat, mert sajnos egyre nagyobb az arra rászoruló diákok száma.

A támogatásaikat továbbra is befizethetik az alapítvány székhelyén, a Plébánia Hivatalban (1116. Budapest. Bükköny utca 3.) vagy postán keresztül, átutalással. Átutalási postautalványt minden kedves hívünk és támogatónk számára az iskolában és a plébánián egyaránt tudunk adni. Az 1999-as adóalap csökkentő igazolásokat mindkét befizetési forma esetében mindenkihez eljuttatjuk 2000. január hó folyamán.

Az alapítvány az APEH FŐVÁROSI IGAZGATÓSÁGA ADÓELJÁRÁSI FŐOSZTÁLY HATÁROZATA alapján adóalap csökkentő kedvezmény igénybevételehez a levonásra jogosító igazolás kiadására jogosult.

Az Alapítvány kuratóriumának nevében kívánunk békés, boldog és kegyelmekben gazdag Karácsonyi ünnepeket.

1999. karácsonyán

Dr. Petrekovich Perjés András
alelnök, képviselő

A Szent Mihály Alapítvány közleménye

HÁLÁSAN KÖSZÖNJÜK AZOKNAK A TÁMOGATÁSÁT,
AKIK 1%-OS TÁMOGATÁSBAN RÉSZESÍTETTÉK AZ ALAPÍTVÁNYT.
KAPOTT ÖSSZEG: 1894.-FT.

Miért kellett egy fiatal barátunknak meghalnia?!

Szomorú, hogy nem ismertem az ő életét, pedig néhány méterre lakott tőlem. Halálhíre után egyik este elgondolkodtam azon, hogy mennyire nem érdekelt az ő problémája, a köszönésen kívül meg sem fordult az eszemben, hogy kellene vele beszélgetni, meghallgatni. Lehet, hogy az emberi gyarlóságunk, önzésünk oka, hogy csak a másik ember halála zökent ki minket a megszokott kerékvágásból.

Ezen a személyes lelkiismeret furdaláson túl eszembe jutottak azok a temetések, ahol láttam az itt maradt családról, hogy többre volna szükségük, mint a részvétnyilvánítás. Mi a rendszeresen templomba járók mit teszünk a főparancs teljesítése érdekében: éhes voltam... beteg voltam... Eszembe ötlött az a lehetőség is, hogy fiatal szomszédom egyre bezártabb életét meg lehetett volna menteni, ha például a régi jó barátok, osztálytársak összefognak és kiemelik lelki elkeseredettségéből?

Mindenki tudja, hogy az ember közösségi lény, csak közösségben képes megfelelően kibontakozni, egészségesen fejlődni. A legfontosabb közösség a család, és ha valamelyik tagja erőszakosan kilép belőle, akkor a családja felé irányuló szeretett biztosan kisebb, mint a családból kiszakító erő. Egy rossz baráti kapcsolat, egy galéri milyen rossz útra tudja vinni a kezdetben rendes tagját. Visszaemlékszem fiatal koromra, amikor Kelenföldön a regnumi atyák mennyi fiatalot tartottak meg a jó úton.

A családon kívül számtalan közösség van szorosabb is, lazább is. Eszembe jut Páger Laci bácsi, Albertfalva öregcserkésze, aki fiatalkori cserkész-társaival egész életében baráti kapcsolatot tartott. Gondolok például a Kelenföldi énekkarra, amelyet G. Horváth József olyan közösséggé kovácsolt, hogy a társaságból nem csak sok házasság kötöttetett a tagok között, hanem azóta is tartják a kapcsolatot.

Olyan tisztelettel és aggódással veszem körül azokat a fiatalokat, akiket hétköznapi is látok szentmisére jönni, de közösségi kapcsolat nélkül nagyon törekeny ez a buzgóság. Nagyon jó hasonlat a tűzoltók technikája, akik úgy oltják el a tüzet, hogy az együtt égő fákat szét szórják, hogy azok egymagukban hamar elhamvadjanak.

Hatalmas megtartó ereje van a jó szeretetközösségnek. Sajnos ez elmúlt rendszer ezt tudta, és az 50-es évek elején minden közösséget megszüntettek, mert tudták azt, hogy az egyes embereket így sokkal könnyebben lehet befolyásolni. Hála Istennek sok gerinces, magyar ember maradt állva ebben az egyenlőtlen harcban, mert élete elején a család, az Egyház, a közösségek olyan alapot raktak le az ő életében, hogy jöhetett a szélvész, a zápor, az ő élete nem dőlt össze.

Én úgy tudnám elképzelni a jól működő egyházközségeket, hogy abban a legkisebbektől a legidősebbekig sok-sok különféle (nem csak vallási) célzatú közösség van jelen, mely élővé tudja tenni az egész közösséget. Ez csak úgy lehetséges, hogy a tagok saját idejükből áldoznak a közösség javára. Ugy, mint Teréz anyja, aki minden saját vágyát, ambícióját odaajánlotta a szegényeknek keresztül Jézusnak. És éppen ettől a feltétlen önzetlenségtől lett olyan naggyá, és indított meg annyi önző embert.

Ott van például a Társas Kör nyugdíjas klubja. Milyen sivár lenne a tagok élete, ha nem találkoznának. Tudják, hogy fontosak egymásnak, hogy nincsenek egyedül, törődnek egymással, segítenek a rászorulókn, összefogva sokkal többre képesek, mint egyedül.

A teológián megdöbbenve hallgattam dr. Tomka Ferencet, aki a teológiai pasztorálist adta le nekünk. Bemutatta, hogy e század elején az úgynevezett népegyház milyen módon hullott szét, és a jövő vallásépítés útja a személyes kapcsolatok kiépítése, melynek jó lehetősége a Jézusi példa: a csoportos közösségek számának növelése.

Ez a cikk azért született meg, hogy érezze át minden vallásos ember: ha szeretnénk életet látni magunk körül, akkor ki kell lépünk önző, bezárt, csak a saját dolgainkkal törődő életünkből, és ki-ki tehetsége, képessége szerint legyen aktív. Minimum szint, hogy a programokra eljárunk, de az volna az igazi, ha magunk köré gyűjtenénk néhány embert, és megajándékoznánk őket barátságunkkal, szeretetünkkel, vagy legalább kiszemelnénk a templomban egy olyan valakit, aki láthatóan egyedül jön a templomba. Megszólítanánk őt, meghallgatnánk őt, odafigyelnénk rá és megajándékoznánk a saját időnkkel. Eszembe jut, hogy Jézus apostolai milyen alacsony tudásszinttel indultak el téríteni a mi képességeinkhez képest. Persze őket eltöltötte Jézus szeretete és a Szentlélek. És éppen ez a mondat az, amely a vallásosságunk mértékét mérlegre teszi...

Körtvélyessy András

Ugye nem tűnik el az emberekből a segíteni akarás vágya?

Az idei Katalin-bálon vegyes érzelmű gondolataim támadtak. Egyfelől hálás lelkület azok felé, akik segítségemre voltak lelki és anyagi támogatással, esetleg pusztán megjelenésükkel. (A valóságot nézve mindenki igen csinosan, bálosan nézett ki.) Másfelől kellemetlen csalódás azok felé, akik nem jelentek meg, mert egy olyan bálra nem érkeznek, ahol nem az ők szája szerint műsor és vendégsereg van együtt.

Azon gondolkodtam, hogy valójában tényleg igazuk van, nem lehet lelkiismereten belül összeegyeztetni az önzetlen jótékonykodást az önző EGO-val. Az egyikről le kell mondani. Akkor most ki, melyikről mondott le? A Katalin-bál – mindenki által ismeretes – karitatív, jótékonyági rendezvény. A megjelenéssel egyértelműen kifejezhető a szegények és rászorultak iránti bármiféle empátia. Karácsony előtt vajon mérlegelték-e a meg nem jelent, hogy milyen indok alapján döntöttek a bál mellőzése mellett.

Arra kérek mindenkit, ne azt bizonyítsuk be, hogy passzívak vagyunk. A bölcs mondás szerint, mindenkinek arra van ideje, amire akarja.

A tavalyi bál nagyon jól sikerült, hangulatilag és adományban gazdag volt. Remélem, a szervezésben nem követtem el akkora hibát, hogy az idén emiatt kelljen szégyenkezniem.

Kérem Albertfalva jámbor népét, hogy például egy bálon való megjelenéssel is, támogassa azokat a kezdeményezéseket, amelyek azt a célt szolgálják, hogy a rászoruló kevésbé érezze meg a mellőzést és hiányt. Figyeljünk arra, hogy az otthoni jászol ne hogy üres maradjon, hiszen az Úr azokhoz jön, akik rászorulnak, akiknek hiányosságuk van. Mert, hát nem véletlenül született istállóban marhák között, és a pásztorok voltak az első vendégek, akik meg is láthatták az Örömhírt.

Murányiné Molnár Katalin
egyházközségi Karitás csoport vezető

Az Albertfalvi Keresztény Társas Kör hírei

Szellemi–lelki hétvége

1999-ben immár ötödik alkalommal szervezte meg a Karolina Egyesülettel, a Szentimrevárosi Egyesülettel a Társas Kör a Szellemi–Lelki Hétvégét. Három alkalommal Máriabesnyőn, most másodszer pedig Dobogókőn volt a találkozó. Az idei év nemcsak a remek előadásokról lesz emlékezetes, hanem arról is, hogy milyen nehéz volt a váratlan hőseség miatt megközelíteni a helyszínt. A meghirdetett 12 előadásból azonban szerencsére csak kettő maradt el. Az idei összefoglaló mottója: „A magyar tudomány és művészet ezer éve” volt. A szép számmal jelenlévők hallhattak nyelvészeti, néprajzi, filozófiai, irodalomtörténeti és technikátörténeti előadást is.

Új könyv

Az 1997. évi máriabesnyői találkozó tanulmánykötetét Dobogókőn mutatták be az egyesületek. A tanulmánykötetben 13 írás található 128 oldalon. Szerzők: Kállay Emil, Baranyi Károly, Csapody Miklós, Duray Miklós, Farkas István, Fekete Gyula, Ferencz Csaba, Gidai Erzsébet, Gyulai Endre, Kopp Mária, Lovas István, Sárközy Péter, Tókéczky László. A *Magyarország az ezredforduló után* című könyv 800 Ft-os áron megvásárolható a templomban a könyvespultnál. A könyv vásárlói a Társas Kört is támogatják.

A tisztújító közgyűlésről

A Társas Kör 1993. decemberében alakult. Az első választmánya 1994 és 1997 között működött, a második pedig 1997 és 2000 között. Tehát a jövő évben tisztújító közgyűlése lesz a Társas Körnek. A közgyűlés, a választmány 1999. december havi ülésének döntése értelmében 2000. márciusában lesz. Ekkor választ a közgyűlés új választmányt, elnököt és alelnököket. Kérjük a tisztelt tagtársainkat, hogy amennyiben aktívan részt kívánnak venni a Társas Kör következő három évi munkájában, vagy a választmányban kívánnak tevékenykedni, keressenek meg. A választás előkészítését január hó folyamán kezdjük meg.

Az Albert Herceg-díj

Mint közismert a Társas Kör minden évben odaítéli az Albert Herceg-díjat. Eddig a díjat Dr. Verbényi István plébános, Beleznay Andor múzeumigazgató és Mayer Magdolna nővér kapta meg. 2000. évben megtartott közgyűlésen is sor fog kerülni a díj odaítélésére. A hagyományoknak megfelelően a közgyűlés megelőzően, február végéig kérjük írásban maximum két oldal terjedelmű indoklással a tisztelt tagtársaink javaslatát a díjra.

Minden kedves tagtársunknak kegyelemteljes karácsonyi ünnepeket és boldog 2000. évet kívánok.

Kiss Gábor, elnök

Tartalom

A Nagy Jubileum / Dr. Verbényi István	1
A Jézuska tiszteletére (vers) / Ady Endre	2
Advent / Szövényi Zsolt	3
Mikor született Jézus Krisztus? / Boda László	4
Gyermeekáldás és áldatlan állapotok Kárpátalján / Átányi László	7
Forradalmi gondolatok / Zsitnyányi István	8
50 éve történt... Egy albertfalvai építész visszaemlékezései / Dr. Csekme István	10
Magyar Miatyánk (vers) / Horváth Lajos	13
Spanyolországi útinapló. Madrid környékén / Madaras Gábor	18
Gyere, zárándokolj velünk! / Madaras Gáborné	24
Áttekintés / Nagy Béla	26
A tizenhárom / Szóts Miklós	28
Helytörténeti emlékek után kutatva Albertfalván... / Beleznay Andor	29
Naplótöredékek / Czigány Enikő	34
Századvégi gondolatok. 1899–1999. / Sümegh László	38
Az Albertfalvi Egyházközség „Óra Bizottságának” felhívása	41
Prohászka. Egy ma is aktuális gondolkodó / Sümegh László	42
Továbbtanulási lehetőség! A Szent Margit Gimnázium felhívása	45
Télidő lévén... (Assisi Szent Ferenc legendáiból) / Bató Márti	46
Jubilálunk / Varga János káplán	47
In memoriam Csöndör György. Kiss Gábor búcsúztatója	49
Beszámoló az Albertfalvi Don Bosco Iskola Alapítvány 1999-ben kapott támogatásairól / Dr. Petrekovich Perjés András	50
A Szent Mihály Alapítvány közleménye	51
Miért kellett egy fiatal barátunknak meghalnia? / Körtvélyessy András	52
Ugye nem tűnik el az emberekből a segíteni akarás vágya? / Murányiné Molnár Katalin	54